

रातो र चन्द्र सधैं जङ्गी निशान हाम्रो जिउँदो रगत सरी यो कन्दो यो शान हाम्रो हिमाल भै अटल यो झुकेन यो कहिल्यै लक्ष्म यो कहिल्यै जङ्गी निशान हाम्रो यो जल्पदै जगतमा कैयौँ प्रहार आए साम्राज्य दुई हारे हारेन शान हाम्रो जबसम्म चन्द्र सूर्य आकाशमा रहेछन् तबसम्म हन्छ आफ्नै रातो रगत यो हाम्रो गाई सरी छन साथै जो जो यहाँ जगतमा सबको शरण बलिषो जङ्गी निशान हाम्रो

नेपाली सेनाद्वारा निर्माण गरिएको नाग्मा-गमगढी सडकमा यातायात शुभारम्भ

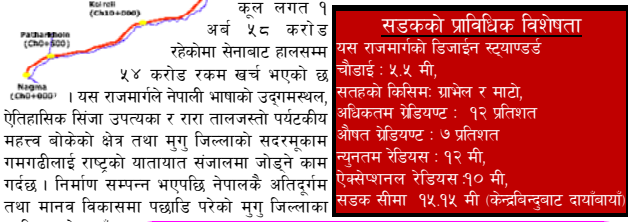
सम्माननीय प्रधानमन्त्री डा. श्री बाबुराम भट्टराईले यही पुस १ गते नेपाली सेनाद्वारा निर्माण

सम्माननीय प्रधानमन्त्री डा. श्री बाबुराम भट्टराई नेपाली सेनाले निर्माण गरेको नाग्मा-गमगढी सडक (कर्णाली राजमार्ग) समुद्रबाट गर्नुहुँदै ।

गरिएको नाग्मा-गमगढी सडक (कर्णाली राजमार्ग) एक समारोहकोबीच समुद्रबाट नगरी सार्वजनिक यातायातको शुभारम्भ गर्नु भयो ।

कालीकोट जिल्लाको नाग्मागाडबाट जुम्ला जिल्ला हुँदै मुगु जिल्लाको गमगढीसम्मको ९३ किलोमिटर सडक निर्माण कार्य नेपाली सेनाले आर्थिक वर्ष ०६४/६५ को चैत्र महिनाबाट शुरु गरेको थियो । यस सडक आयोजना कालिकोट जिल्लाको करिब १३००० फिट उचाईमा पर्ने घुञ्चीको लेकलाई छलेर ११५०० उचाईबाट ताल्चा हुँदै मुगु जिल्लाको सदरमुकाम गमगढीसम्म पुग्दछ । यस आयोजनाको

सडक निर्माणमा नेपाली सेनाको हालसम्मको योगदान

स्थापनाकालदेखि नै घोरेडा, गोरेटो लगायत विविध सार्वजनिक निर्माणमा संलग्न भएको नेपाली सेनाले सडक निर्माणको यात्रा वि.सं. २०१३ सालमा भक्तपुर-नगरकोट सडकबाट शुरु गरेको थियो । सडक निर्माणको यात्रालाई वि.सं. २०१६ सालमा १५ की.मी. लम्बाईको कान्तिराजपथ, त्रिसुली- सोम्बाङ्ग सडक १०५ की.मी., लामोसाँघुको साथै बाह्रबिसे सडक, त्रिभुवन राजपथ तथा पृथ्वीराजमार्गको पुनःनिर्माण तथा बेलिबुज जडान गरेको थियो । कटारी ओखलढुङ्गा सडक (८८ की.मी.), हिले-लेपुवाघाट सडक (२७ की.मी.), सल्यान मुसिकोट सडक (८६ की.मी.) सुर्खेत-जुम्ला सडक (२३२ की.मी. मध्ये ८९ की.मी.), गोर्खा जिल्लामा सञ्चालित विभिन्न सडकहरू (१३७ की.मी.), छिन्छु-जाजरकोट सडक (४५ की.मी.), देवस्थल-कैनाडा-चौरजहारी (४९ की.मी.), बागलुङ्ग-नेनी-जोमसोम सडक (८१ की.मी.) तथा मध्य पहाडी लोकमार्गमा पर्ने मुसिकोट-वृत्तिवाङ्ग सडकखण्डको मुसिकोट-रुकुमकोट सडक (३१ की.मी.) निर्माण गर्नुकासाथै गत मङ्सिर महिनामा वेशीशहर-चामे सडक (६५ की.मी.) र यही पुस महिनामा नाग्मा-गमगढी (९४ की.मी.) सडकको निर्माण सम्पन्न गरी नेपाली सेनाले सडक विभागलाई हस्तान्तरणसमेत गरिसकेको छ । यसैगरी काठमाण्डौंलाई नगदिसँग जोडने दूतमार्ग ७६ की.मी. र जाजरकोट-डोल्पा-दुने सडक १२५ की.मी. निर्माणाधीन रहेका छन् ।

बाँकी पेज ३ मा

प्रधान सेनापतिद्वारा अभिनन्दन

नेपाली सेनामा अतिरथी रहनु भएका श्री नीर शम्शेर ज.ब.रा. यही पुस ११ गते सय वर्षमा पदार्पण हुनु भएको छ । यस सुखद घडीमा नेपाली सेनाले एक समारोहको आयोजना गरी उहाँलाई अभिनन्दन गरेको छ ।

अतिरथी श्री नीरशमशेर ज.ब.रा.लाई नेपाली सेनाका सकलदर्जाको तर्फबाट अभिनन्दन-पत्र अर्पण गर्नुहुँदै प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा. ।

अर्पण गरी सम्मानित गर्नु भएको हो ।

वि.सं. १९७० साल पुस ११ गते जन्मनु भएका अतिरथी श्री ज.ब.रा.श्री ३ महाराज जुद्ध शमशेर ज.ब.रा. महाराजा कृष्ण कुमारी राणाका सुपुत्र हुनुहुन्छ । १८ वर्षको उमेरमा उहाँले १९८८ साल साउन १ गते सेनानी दर्जाबाट सैनिक सेवा प्रवेश गर्नु भएको थियो । उहाँ वि.सं. २०१७ साल वैशाख १५ गतेबाट नेपाली सेनाको प्रधान सेनापतिमा नियुक्त हुनुभइ २०२२ साल वैशाख १५ गतेबाट प्रधान सेनापतिको पदबाट अवकाश पाउनु भएको थियो । अवकाश पाएको वर्ष वि.सं. २०२२ सालकै जेठ ९ गतेबाट उहाँ नेपाली सेनाको अतिरथी (फिल्ड मार्शल) मा नियुक्त हुनु भएको हो । नेपाल लगायत अन्य मूलकमा पनि अतिरथी(फिल्ड मार्शल) पद आवश्यक पर्दा सैनिक सल्लाह, सुभाव तथा मार्ग निर्देशन गर्नसक्ने त्यस्तो सैनिक व्यक्तित्वलाई आजीवन दिइने परम्परा रहेको छ ।

अभिनन्दनपछि अतिरथी श्री नीरशमशेर ज.ब.रा.सँग सामूहिक तस्वीरमा प्रधानसेनापति, रथीवृन्द तथा अधिकृतहरू ।

उहाँले आजीवन सेनामा रहेर राष्ट्रको सुरक्षा र सेवामा समर्पित हुने अपूर्व सौभाग्य पाउनु भएको छ । उहाँ राणा शासनकाल, शाही शासनकालको अनुभवसहित लोकतन्त्रात्मक गणतन्त्रको उपाकालको साक्षी हुने निकै कम भाग्यमानीमध्ये एक हुनुहुन्छ । एउटा व्यक्तिको जीवनमा एक सय वर्ष जति दुर्लभ हुन्छ, राष्ट्रको जीवनमा पनि सय वर्षको अबधि अत्यन्त महत्वपूर्ण हुन्छ । यस परिप्रेक्ष्यमा उहाँले देख्नु एवं भोग्नु भएको र साक्षी हुनुभएको मुलुकको राजनैतिक, सामाजिक, सामरिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक उन्नति अबनतिहरूको उहाँ स्वयं जीउँदो इतिहास हुनुहुन्छ ।

'वेशभन्दा ठूलो अरु कोही हुन्न, शान्तिभन्दा ठूलो सुख अर्को छैन, त्यागभन्दा राम्रो कुरा अरु छैन' भन्ने आदर्शलाई आत्मसात् गर्नुहुने अतिरथी श्री नीर शमशेर ज.ब.रा.को प्रारम्भिक शिक्षा घरबाट शुरु भएपनि औपचारिकरूपमा कोलकाताको शान्ति निकेतन, बनारसको हिन्दू स्कूल हुँदै काठमाण्डौंको दरबार स्कूलमा भएको थियो ।

सुर्दल गुल्मबाट सैनिक सेवा शुरु गर्नुभएका अतिरथी श्री नीर शमशेर ज.ब.रा.ले दोस्रो विश्वयुद्धमा कालीबहादुर गणको नेतृत्व गर्नु भएको थियो । उहाँले वि.सं. २००३ देखि २००४ सालसम्म सर्वोच्च न्यायालयको न्यायाधीशको जिम्मेवारीसमेत सम्हाल्नु भएको थियोभने वि.सं. २००४ देखि २००६ सालसम्म मधेश पहाड रिपोर्ट निस्कारीको मुख्य अधिकृत भएर कार्य गर्नु भएको थियो । त्यसैगरी उहाँले वि.सं. २०२२ सालदेखि २०४७ सालसम्म विभूषण समितिको अध्यक्ष रही कार्य गर्नु भएको थियो । बाँकी पेज २ मा

दोस्रो विश्व युद्धको क्रममा काकुलमा ।

प्रधान सम्पादक : प्रा.प्र.से ईश्वर कुमार श्रेष्ठ

सम्पादक: प्रा.सेनानी केशव बर्तौला

प्रकाशक : श्री सैनिक जनसम्पर्क निर्देशनालय, श्रव्यदृश्य महाशाखा, प्रचार-प्रसार शाखा, जङ्गी अड्डा,

फोन : ०१-४२४९७३१, E-mail:- sipahipatrika@gmail.com
१५ पुस २०६९/३०th Dec 2012

शाश्वत वाणी

-शक्तिको अधिकतम प्रयोग कहिल्यै गर्नु हुँदैन । -सेनिका

-हाम्रो जीवन संयममय भयो भने हामी सबै कुरा प्राप्त गर्न सक्छौ ।

-महात्मा गान्धी

सम्पादकीय.....

सडक निर्माणमा सेनाको योगदान

देश बाहिरको खतराबाट जोगाई आफ्नो देशको रक्षा गर्दै आफ्नो भूगोललाई टुक्रिन, खोसिन वा अन्य मुलुकमा गाभिन नदिनु नेपाली सेनाको पहिलो कर्तव्य हो । त्यसपछि आन्तरिक द्रन्ध, हात-हतियारसहितको विभिन्न उद्देश्यले देखा पर्ने संघर्ष आदिबाट देशवासीको संरक्षण गर्दै राष्ट्रको धन तथा सम्पदाको सुरक्षा गरी आन्तरिक सुव्यवस्था बनाइ राख्न वैधानिक सरकारको नीति निर्देशनअनुसार सहयोग पुऱ्याउनु वा त्यस्ता कारवाहीमा संलग्न हुनु नेपाली सेनाको अर्को दायित्व हो । त्यसका अतिरिक्त देशको सुरक्षा सशक्त शक्ति मात्र हैन, राष्ट्रको मेरुदण्ड नै सेना भएकोले मानव सिर्जित तथा प्राकृतिक प्रकोपमा अगुवा संगठनको रूपमा कार्य गर्नु सेनाको अर्को परम कर्तव्य बन्दछ । उल्लेखित कर्तव्यहरूका अतिरिक्त नेपाली सेनाले प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षणअन्तर्गत राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्यजन्तुहरू, जैविक विविधता र वातावरण संरक्षणमा लामो समयदेखि गरेको योगदान राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा समेत चर्चित रहेको छ । यससँगै अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति सुरक्षा कायम गर्न संयुक्त राष्ट्र संघीय शान्ति सेनाको हैसियतले निर्वाह गरेको भूमिकाले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपाल र नेपालीको छुट्टै इतिहास नै बनाएको छ । यस क्षेत्रमा प्रदर्शन गरेको कार्य दक्षताले अन्तर्राष्ट्रिय चर्चा र प्रसिद्धि फैलाउन नेपाली सेना सक्षम भइरहेको छ ।

राष्ट्रको सीमा कोर्ने जगमा र भौगोलिक अखण्डता अक्षुण्ण राख्ने कार्यमा जसरी नेपाली सेनाको रगत सिञ्चित छ, त्यसैगरी राष्ट्रिय विकासको मेरुदण्डको रूपमा रहेको सडक निर्माण कार्यमा नेपाली सेनाको योगदानले अर्को विशिष्ट इतिहास निर्माण गर्दै राष्ट्रिय सेना हुनुको महत्व र चरित्र उजागर गरेको छ । आफ्नो स्थापना कालदेखि नै घोरेटो तथा गोरेटो र सार्वजनिक निर्माणमा राष्ट्र र राष्ट्रियवासीलाई सघाउँदै आएको यस गौरवशाली संस्थाले विभिन्न सडकहरूको पूनः निर्माण, जिर्णोद्धार, वेलीबृज जडानलसमेत गर्ने गरेको छ । वि.सं. २०१३ सालबाट शुरु गरेको यस यात्राले आजसम्म आइपुग्दा विभिन्न जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने सडक निर्माण गरि यही पुस १५ सम्ममा ९२९ की.मी. सडक सम्पन्न गरी सडक विभागलाई हस्तान्तरण गरिसकेको छ । यसरी सडक निर्माणको अनुभव बटुल्दै कार्यदक्षता र सीप प्रदर्शन गर्दै स्रोत र साधनसहित राष्ट्रिय सोच र सपना साकार पार्ने जनशक्ति भएको संगठनको रूपमा नेपाली सेना विकसित भएको छ, भन्दा अतिशयोक्ति नहोला ।

नेपाली सेनाले सडक निर्माण गर्ने क्रममा यस्ता केही विशेषताहरूको प्रदर्शन गरेको छ, जसले जनतासँग सेनाको सम्बन्धलाई सुमधुर गर्नुका साथै सामाजिक, धार्मिक र आर्थिक पक्षलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी सडक निर्माण ढलाकामा परेका विविध क्षेत्रमा सहयोग पुऱ्याएको छ । सुधारिएको चुलो निर्माणदेखि लिएर मन्दिर, पुल, पुलेसा, घोरेटो-गोरेटो बाटो निर्माणजस्ता कार्यहरू यस्ता केही उदाहरणहरू हुन् । यसका अतिरिक्त स्वास्थ्य क्षेत्रमा गर्दै आएको सहयोगले स्थानीयवासीहरू प्रत्यक्ष र तत्काल लाभान्वित भएका छन् । बाटो निर्माणसँगै हुर्केको अर्को अवधारणा भनेको पब्लिक-प्राइभेट-पार्टिसिपेशन (पीपीपी) पनि रहेकोछ । यसैगरी राष्ट्र हितको लागि जन्मेका र राष्ट्रिय स्वार्थ भएको संस्था भएकोले विकट भौगोलिक वस्तुस्थितिमा पनि बाटो निर्माण गर्न सक्ने, जोखिम उठाउन तयार, नाफा-नोक्सानको हिसाब नराख्ने, हिउँद-वर्षा र प्रतिकूल मौसम नभन्नेजस्ता नेपाली सेनाको विशेषताहरू हुन् । यीनै विशेषताले गर्दा राज्य र जनताको विश्वास नेपाली सेनाले आर्जन गर्न सकेको छ । यो विश्वासलाई भावी दिनहरूमा अझ प्रखर बनाउन नेपाली सेनाले अझ हरसम्भव प्रयास गर्नेछ भन्ने सिपाही पाक्षिकको विश्वास रहेको छ ।

रुघाखोकी

रुघाखोकी एक व्यक्तिबाट अर्को व्यक्तिमा सर्दै जाने एक किसिमको संक्रामक रोग हो । यो रोग लाग्दा राम्ररी आराम गरेको खण्डमा रुघाखोकी आफैँ सञ्चो हुन्छ, तर उचित आराम नगरी वेवास्ता गरेमा यसबाट लहरखोकी, निमोनिया, पिनासजस्तो डरलाग्दो रोगहरू लाग्न पनि सक्छन् ।
रुघाखोकी जुनसुकै उमेरका व्यक्तिलाई लाग्न सक्छ । तर वच्चाहरूमा यो रोग लाग्दा रोगसँग लड्न सक्ने रोगप्रतिरोधात्मक क्षमता कम हुने भएकोले ९ वर्ष मुनिका बाल-बालिकालाई यस रोगले चाँडै नै असर पार्दछ ।

रुघा लाग्दा देखिने लक्षणहरू :

- अन्य लक्षण देखापर्नुभन्दा अगाडि नाक सुख्खा हुनु
- स्वर अलिअलि धोत्रो भई घाँटी खसखसाउनु
- अलि अलि खोकी लाग्नु
- नाकको जाली सुनिनु
- नाकबाट शुरुमा पानीजस्तो सिंगान आउने र पछि बाक्लो सिंगान बग्नु
- शुरुमा कहिले काँही हाच्छरू आउनु
- नाक बन्द भई स्वास लिन गाह्रो हुनु
- कहिले काँही ज्वरो आउनु, टाउको एवम् शरीरका जोर्नीहरू दुख्नु

रोकथामका उपाय:

- रुघाखोकी लागेको व्यक्तिले एक दुई दिन आराम गरी अरु व्यक्तिबाट अलि टाढा हुनुपर्छ ।
- खोक्रा र हाच्छरू गर्दा रुमालले मुख छोप्ने र जथाभावी सिंगान फाल्ने र थुक्ने गर्नुहुन्छ
- प्रयोग गरेका रुमालहरूलाई तातोपानीमा राम्ररी धुने र घाममा सुकाउने गर्नुपर्छ ।
- मौसम अनुसारको लुगा लगाउनु पर्छ ।
- ताजा र सन्तुलित भोजन खानु पर्छ ।
- प्रशस्त मात्रामा भिटामिन 'सि' युक्त खानेकुरा खानुपर्छ ।
- रोगीले प्रशस्त मात्रामा पानी पिउनु पर्छ ।
- स्वच्छ हावामा बस्नु पर्छ ।

अतिरथी श्री नीर शमशेर .....

उहाँ बहुमुखी प्रतिभाका धनी हुनुहुन्छ । म.वी.वी. शाहलाई प्रेरणाका स्रोत मान्नु हुने अतिरथी श्री ज.व.रा. साहित्य क्षेत्रमा गीत, कविता, खासगरी आधुनिक गीत, भजन लेख्न विशेष रुची राख्नुहुन्छ । धेरै पहिलेदेखि अतिरथी श्री ज.व.रा.का गीतहरू रेडियो नेपालबाट प्रसारण हुँदै आइरहेका छन् । नुहिन दिदैनी हे माता पूर्वाको इज्जतको यो नासो नामक सैनिक प्रण भने नेपाली सेनामा अत्यन्त प्रसिद्ध रहेको छ ।

सैन्य जीवनलाई आफ्नो नशा-नशामा वगने रक्तनली भई अनुभव गर्ने अतिरथी श्री नीरशमशेर ज.व.रा.आफ्नो जन्म नै राष्ट्रको सुरक्षा गर्न र राष्ट्र सेवामा समर्पित हुन भावीले लेखेर दिएको अनुभव गर्नु हुन्छ । आफ्नो धर्म र आफ्नो कर्म भनेकै सैनिक जीवन हो भन्ने ठान्नु हुने श्री ज.व.रा.ले आफ्नो एक शताब्दीको जीवन कालमा अत्यन्त इमानदारसाथ लागेकाले पानीबिना माछाको कुनै अस्तित्व नरहे भई सेनासँगको संलग्नतामा नै आफ्नो जीवनको अस्तित्व रहेको ठान्नु हुन्छ । यिनै निष्ठाकासाथ अतिरथी श्री नीरशमशेर ज.व.रा.ले सैनिक सेवामा रही प्रशंसनीय कार्य गर्नु भएको छ ।

उहाँले जीवनभर सेवा गर्नु भएको संस्थाप्रति उहाँको विशेष मोह छ । यही कारण अहोरात्र राष्ट्रको सेवामा समर्पित सैनिकको दुःखमा सहयोग पुऱ्याउने पावन मनसायले कोष स्थापना गर्नु भएको छ । यसैगरी सैनिक खेलाडीहरूको हौसला अभिवृद्धि गर्न पुरस्कारको व्यवस्था गरेर वीर सैनिकमा हुने गुणको परिचय दिनु भएको छ । नेपालका कुनैपनि भू-भागमा नेपाली सेनाका पेन्सनवाला पढिक तथा त्यसभन्दा मुनिका व्यक्ति र तीनको घरजग्गा नोक्सान भएमा राहत प्रदान गर्ने धावकलाई दिइदै आएको ६ हजार रुपैयाँ हाल १० की.मी.दौडमा प्रथम हुने धावकलाई प्रदान गरिदै आएको छ । यस कोषको व्यवस्थापन प्रधानसेनापतिको सैनिक सहायक अड्डाले गर्दै आएको छ । विगत द्रन्धको समयमा भने खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन नभएकोले उक्त रकम वितरण गरिएन ।

यसैगरी उहाँले खेलकुद क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान दिई देशको कीर्ति फैलाउने सैनिक खेलाडीहरूको हौसला अभिवृद्धि गर्न 'नीर शमशेर पुरस्कार कोष' स्थापना गर्नु भएको छ । वि.सं. २०४९साल वैशाख १८ गते स्थापित यस कोषमा हाल ५ लाख ५० हजार रुपैयाँ मुद्दति खातामा सञ्चित रहेको छ, प्राप्त व्याजबाट वर्षेनी म्याराथन दौडमा प्रथम हुने धावकलाई २२ हजार र पहिला खड्केसमा प्रथम हुने धावकलाई दिइदै आएको ६ हजार रुपैयाँ हाल १० की.मी.दौडमा प्रथम हुने धावकलाई प्रदान गरिदै आएको छ । यस कोषको व्यवस्थापन प्रधानसेनापतिको सैनिक सहायक अड्डाले गर्दै आएको छ । विगत द्रन्धको समयमा भने खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन नभएकोले उक्त रकम वितरण गरिएन ।

सैनिक सेवामा रहेर उत्कृष्ट कार्य गरेबापत उहाँ महागौरवमय तेजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्रशीर्षद प्रथम, महाउज्ज्वल कीर्तिमय नेपालशीर्षद प्रथम, सुप्रदीप्त मान्यवर नेपाल तारा प्रथम, अंभर पट्ट, ज्योतिर्मय सुविख्यात विशाकिपट्ट र सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखार्दधरणवाहू प्रथम आदिसहित २८ वटा विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विभूषण, अलङ्कार र पदकबाट सम्मानित हुनुहुन्छ ।

उहाँले सरकारी तथा निजी कामको सिलसिलामा भारत, चीन, बर्मा, इङ्कड, सिङ्गापुर, थाइल्याण्ड, क्याम्बोडिया, जापान, मलेसिया, बेलायत, फ्रान्स, जर्मनी, अमेरिका आदि मुलुकको भ्रमण गर्नु भएको छ । सम्वत् १९९२ साल वैशाख ४ गते खिल कुमारी शाहसँग विवाह बन्धनमा बाँधिनु भएका श्री ज.व.रा.का खिल कुमारीबाट दुई सन्तान (एक छोरा एक छोरी) को जन्म भयो । खिल कुमारीको निधन पश्चात् दोस्रो विवाह भारतस्थित काश्मिरका बाँजर फिरोद चन्दकी छोरी विमला कुमारी चन्दसँग भएको थियो, उहाँको पनि निधन भइसकेको छ । विमला कुमारीबाट एक सन्तान (छोरा)को जन्म भएको छ ।

अधिल्लो अड्कवाट क्रमशः

नुवाकोटको प्रथम आक्रमणमा गोरखाली फौजले असफल भई फर्कदा त्रिशूलीको साँघु ध्वस्त पारेको थियो। नेपाल-चीन युद्धको क्रममा बेजानवीको पुल नेपाली फौजले भत्काउँदा चिनियाँहरूको धेरै नोक्सान भएको थियो।

गोरखाली सेनाले शत्रुपक्षलाई हर्काउन विविध प्रविधि अवलम्बन गरेको देखिन्छ। गोरखाली फौजले जयप्रकाश मल्लको सहयोगका लागि इष्ट इण्डिया कंपनीले खटाएको कप्तान किनलकको सेनालाई ध्वस्त पार्न अंगालेको एक रोचक प्रविधि यस सन्दर्भमा उल्लेख गर्न प्रासंगिक हुनेछ। सिन्धुलीगढीवाट अंग्रेजको फौज उकालो लागेपछि दुब्रुवाबाट सरदार वंशु गुरुङले डाड हान्ने र यस मार्गबाट आउने शत्रुलाई रोक्नका निमित्त मकवानपुरका राजाले लगाइराखेको सिसुनोको घारी र बच्छिउँको गोला (जसलाई गोरखालीले पनि संरक्षण गरेका थिए), लाई पनि प्रयोग गर्न चाँजो मिलाएका थिए। पोवा गढीवाट अंग्रेजको फौज अगाडि बढेपछि वंशु गुरुङले बच्छिउँको गोला फोरिदिए। सिसुनोको चोट र बच्छिउँको चिलाइवाट किनलकको फौज हताहत भई बढ्न सकेन। १७९१ ई. को नेपाल-चीन युद्धमा नेपाली सेनाले चिनियाँ फौजलाई हर्काउन र उनीहरूको मुग्न निराउन एक अनौठो चाल चलेको पाइन्छ। बेजानवी किनारमा रहेको नेपाली फौजले रातको समयमा एकपटक त्यस क्षेत्रमा भएका गाई, बाख्रा भेडाको सिङमा भुम्पो बाँधी आगो लगाइदिँदा आगोले अतिपेट जनावरहरू छुट्टपेटिएर दुर्भाग्य चिनियाँ फौजले राँको बालेर गोरखाली फौज

आक्रमण गर्न आएको भन्ने तर्कसँगै। यो चालवाट गोरखाली फौजलाई खास उपलब्ध त भएन, तर चिनियाँ फौजमा खेलावैला भयो।

नेपाली फौजले युद्धमा प्रयोग गर्ने प्रविधिमा सर्वाधिक महत्त्व गोरखाली युद्ध नीतिको छ। यसमा धेरै मानिसले लड्न सक्ने, दुश्मनले चाले नपाउने गरी धावा बोल्ने, राति आक्रमण गर्ने, शत्रुपक्षको ध्यान एकैतिर केन्द्रित नगराउने गरी युद्ध गर्ने गरिन्छ। यस नीतिको विषयमा एक भनाइ : गोरखाली भन्ने शब्द स्पेनिस भाषावाट आएको हो र यसको नाम "सानो लडाई" हो। ई. १८०८ मा नेपोलियन र स्पेनबीच भएको लडाईमा यो गोरखाली भन्ने शब्दको पहिलो पटक प्रयोगमा आएको हो। गोरखाली लडाई इतिहास जित्ने पुरानो छ। यस्तो लडाई लडाई पराजित गरे भन्ने इतिहास बताउँछ। यसको प्रयोग नेपालमा पनि भएको देखिन्छ र जुनवेला बडामहाराज पृथ्वीनारायण शाह नेपाल एकीकरणको सिलसिलामा काठमाडौँ उपत्यकाको नाकाबन्दी गर्न राती-राती आफ्नो फौज तैनाथ गरी गोरखाली लडाईको दाउपेच प्रयोग गरेको.....तिर-बितरबाट नै यस युद्धमा बचन र सफलता प्राप्त गर्न सकिन्छ। यस युद्धमा धेरै छरिएर बसी अचानक एकत्रित भई आक्रमण गरी पुनः तिर-बितर हुने गरिन्छ। गोरखाली लडाई कमजोर मुलुकको लडाई गर्ने नीति हो। यस रणनीतिवाट नेपालले एकीकरणको कार्यमा ठूलो सफलता

हासिल गरेको थियो। गुरगिन खाँसंग र कप्तान किनलकसँगको युद्धमा गोरखालीहरूले यसै नीतिवाट सफलता पाउन सकेका थिए।

पृथ्वीनारायण शाहले अत्यन्तकाम हतलाहरू पनि यो प्रविधिअनुसार लडेका थिए। शत्रुलाई विकट बेला र स्थानवाट बाहिर आउन बाध्यता गराई (कीर्तिपुरमा जस्तो) आफूलाई अनुकूल परेको बेला र स्थानमा रात, साँझ, भरी, बादलको समय पारी आक्रमण गरी शत्रुलाई फसाउने गोरखालीको रणनीति थियो। नेपाल-अंग्रेज युद्धमा यस प्रविधिको अधिकतम प्रयोग नेपालीले गर्न सकेनन् (यो जित्तको परित्याग गर्नु पनि नेपालीहरूले पराजित हुनुपर्ने धेरै कारणमध्ये एक हुन गयो। गोरखालीले लक्ष्य गरेको स्थानमा विजय गरेरै छाड्ने गर्दथे-यसका लागि गोरखाली फौजले हरेस खाएनन्। कीर्तिपुरमा तीनपटक आक्रमण गरेर पनि फल्ये गरे-यो युद्धहरूमा गोरखालीले धेरै मृत्यु पनि चुकाउनुपरेको। गोरखाली सेना जुका जस्तै टाँसिएर बस्थे, कतिवर्षसम्म नालदुम र सिहानचोकमा गोरखालीले लिएको अड्डावाट, यो कुरा प्रस्ट हुन्छ। गोरखालीहरूले किल्ला गढीवाट आक्रमण गर्ने नीति निकै उपयोगी ठहरियो। किल्ला गढीमा सुरक्षित भई बस्ने र मौका पर्नासाथ शत्रुमाथि जाइलाने र आपत्त परेको बेलामा किल्लाभित्र लुके, नेपाली सेनाका चाल थिए। त्यसैले किल्ला, गढी बनाउने कार्यमा

पृथ्वीनारायण शाहदेखि नेपाल-अंग्रेज युद्धसम्म नै विशेष ध्यान दिइएको थियो। शत्रुलाई लडेर भन्दा नाकावाट धकाएर डराउने जित्ति नेपाली सेनाको थियो।

युद्धको समयमा सञ्चारको समुचित व्यवस्था गर्नु पनि आवश्यक ठानिन्छ। सञ्चार माध्यमलाई प्रभावकारी बनाउन पृथ्वीनारायण शाहले जासूसहरू अधिक मात्रामा नियुक्त गरेका थिए। युद्धको क्रममा घटेका घटनाहरूको खबर तुरुन्त पृथ्वीनारायण शाहले पाउने गर्दथे। प्रतापसिंहलाई कैद गर्ने जयप्रकाश मल्लको योजना सफल नबन्नामा पनि गोरखालीको सञ्चार नीतिमा भएको प्रभावकारिताको कारण हो। तर पछि नेपाल विस्तार हुँदै जाँदा युद्धका नाकाहरूको यथायत्न खबर सबैतिर पुग्न नसकेको देखिन्छ। नेपाल-अंग्रेज युद्धमा एक नाकाका अधिकारीले अर्को नाकाको खबर पाउन सकेनन् (सम्पर्क गर्ने यन्त्र प्रभावकारी हुन सकेन) आपत्त परेको ठाउँमा तुरुन्त थप फौज पठाउने कार्यमा व्यवधान आयो। यसको कारणवाट पनि नेपालको पराजय हुन गयो।

नेपालको एकीकरणमा लिएको रणनीतिहरूमा सर्वाधिक महत्त्व आर्थिक नाकाबन्दीको नीति पनि एक थियो। पृथ्वीनारायण शाहले उपत्यका विजय गर्न लिएको सबैभन्दा ठूलो अखनै आर्थिक नाकाबन्दीको नीति थियो। उनले उपत्यकालाई सैन्य शक्तिले हराउन नसक्ने स्थिति ब्रह्मी नाकाबन्दीको नीति लिए। उपत्यकाका चारैतिरका नाकाहरू विजय गरी उनले उपत्यकाको बाहिर राज्यहरूको सम्पर्क तोडिदिए। **क्रमशः अर्को अड्कवाट**

सैनिक इतिहास
समाहः नेपाल सैनिक इतिहास भाग-१

शैक्षिक भ्रमण

रूपन्देहीस्थित एकीकृत सैनिक तालिम केन्द्रमा सञ्चालित सि.सं.८१ फण्टेब्लास तालिमका शिक्षार्थीहरूले गत मङ्सिर २७ गते शैक्षिक भ्रमण गरेका छन्। सो शैक्षिक भ्रमणको क्रममा काठमाण्डौँ जिल्लास्थित केन्द्रीय वागवानी केन्द्र, खुमलटारस्थित तरकारी वीउ उत्पादन निर्देशनालय, तरकारी

वीउ उत्पादन केन्द्र, तरकारी वीउ उत्पादन अनुसन्धान महाशाखा एवं गोदावरीको प्रत्यक्ष अवलोकन गर्नुको साथै फलफूल तथा तरकारी खेती, कृषि औजार र गड्योला मल उत्पादन बारे समेत जानकारी गराइएको थियो। यसका साथै सो शैक्षिक भ्रमणमा दौरानामा भ्रमण गरिएका उक्त केन्द्र तथा महाशाखाका अधिकृतहरूले तरकारी

एवं फलफूल खेतीको व्यवसायिक महत्त्वबारे प्रकाश पारेका थिए। उक्त भ्रमणवाट शिक्षार्थीहरूले सेवा निवृत्त पञ्चायत व्यावसायिक रूपमा तरकारी तथा फलफूल खेती गर्नतर्फ प्रेरणा मिलेको प्रतिक्रिया व्यक्त गरेका थिए। उक्त शैक्षिक भ्रमणमा शिक्षाधिकृत प्रमुख सेनानी श्री यामबहादुर सापकाेटा सहित २४८ जना शिक्षार्थीहरू सहभागी रहेका थिए।

नेपाली सेनाद्वारा निर्माण गरिएको.....

उक्त उद्घाटन कार्यक्रममा माननीय अर्थमन्त्री श्री वर्षमान पुन, माननीय भौतिक योजना निर्माण तथा यातायात व्यवस्था मन्त्री श्री हृदयेश विपारी, राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय उपाध्यक्ष श्री दिपेन्द्र बहादुर क्षेत्री, प्रधानसेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.व.रा. लगायत महालेखा परीक्षकको कार्यालयका का.मु. महालेखा परीक्षक श्री विमला सुवेदी, उप महालेखा परीक्षक श्री सुकदेव भट्टराई, भौतिक योजना निर्माण तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय तथा अर्थमन्त्रालयका सचिवहरू र रक्षा मन्त्रालयका सह सचिवहरूको उपस्थिति रहेको थियो।

उक्त अवसरमा मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रका क्षेत्रीय प्रशासक र स्थानीय जनसमुदायको सम्माननीय प्रधानमन्त्रीकी पत्नी श्रीमती हिंसला यमी तथा नेपाली सेनाको विकास निर्माण तथा समेत उपस्थिति रहेको थियो। साथै उक्त स्थिति महानिर्देशक र व्यवस्था तथा युद्धकार्य महानिर्देशकको समेत उपस्थिति रहेको थियो।

सडक निर्माणसँगै त्यस क्षेत्रमा नेपाली सेनाले गरेका सामाजिक कार्यहरू

कालिकस्थलेकुचे बाजागाड इलाकामा करिब रु १ लाखको लागतमा १ की. मी. सिञ्चाई कुलो मर्मत गरिएको।
 वड्के गाविस मा विभिन्न ठाउँ गरी करिब रु ४ लाखको लागतमा २.५ की.मी. सिञ्चाई कुलो मर्मत गरिएको।
 वड्के गाविसमा पर्ने श्री कालिका माथिको हाता छेक्का गर्ने तार उपलब्ध गराइएको।
 वड्के गाविसको आचार्य लिही गाउँ र विगत गाविसको १०० मीटर ट इन्च पिपिसो पाईप उपलब्ध गराइएको।
 धावाको घोडेझु र प्युकुरेलबाडा इलाकामा करिब रु १५ लाखको लागतमा सिञ्चाई कुलो मर्मत गरिएको।
 कनकसुन्दरी गाविसको हाटसिंजा इलाकामा करिब रु १ लाखको लागतमा सिञ्चाई कुलो मर्मत गरिएको।
 कनकसुन्दरी गाविस. हाटसिंजा इलाकामा करिब रु २ लाखको लागतमा सिञ्चाई कुलो मर्मत गरिएको।
 कनकसुन्दरी गाविस. हाटसिंजा इलाकामा करिब रु २ लाखको लागतमा सिञ्चाई कुलो मर्मत गरिएको।
 कनकसुन्दरी गाविस. हाटसिंजा इलाकामा करिब रु २ लाखको लागतमा सिञ्चाई कुलो मर्मत गरिएको।
 कनकसुन्दरी गाविस. हाटसिंजा इलाकामा करिब रु २ लाखको लागतमा सिञ्चाई कुलो मर्मत गरिएको।

नेपाली सेनाद्वारा विभिन्न पदहरूमा भर्नाका लागि दरखास्त आहवान

नेपाली सेनामा रिक्त रहेको विभिन्न दर्जाको पदपूर्तिको लागि यही पुस २ गतेदेखि आउँदो माघ २ गतेसम्म दरखास्त आहवान गरिएको छ। नेपाली सेनाको स्वीकृत दरबन्दीभित्र रिक्त विभिन्न पदमा शान्ति सम्झौताको बखत कायम रहेको संख्यामा नबढ्ने गरी खुल्ला समावेशी प्रतिस्पर्धावाट भर्ना आहवान गरिएको हो।

भर्नाका लागि दरखास्त आहवान गरिएका पदहरूमा प्रा.सु. सैनिक उपचारिका, सहायक पिण्डत हुदा, प्रा.अम डेलिक्टकल, प्रा.अम.जनरल मेकानिकल, प्रा.अम फोटोग्राफर, प्रा.अम ब्याक स्मीथ, प्रा.अम. कार्पेटर र अमल्दार कर्मचारी पद रहेका छन्। भर्ना आहवान गरिएको सबै पद समावेशी तथा खुल्ला प्रतिस्पर्धावाट पदपूर्ति गरिनेछ। जसअन्तर्गत समावेशीतर्फ महिला, आदिवासी/जनजाती, मधेशी, दलित र पिछडिएको क्षेत्र गरी बर्गीकरण गरिएको छ।

अमल्दार कर्मचारीको लागि श्री मध्य पुतना हे.ब. सुपरटार र श्री नं ४ बाहिनी अड्डा नेपालगञ्जमा दरखास्त दिनुपर्ने छ भने बाँकी सबैपदको लागि जङ्गी अड्डास्थित खेल मैदानको पश्चिमपट्टि दरखास्त बुझाउन सकिनेछ। दरखास्त दिन इच्छुक सबैपदका उम्मेदवारहरू तोकिएको योग्यता पुरेको र नेपाली नागरिक हुनुपर्ने छ। सबै पदका उम्मेदवारहरू कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतवाट कसुन्दार नठहरिएको र कुनै पनि राजनैतिक संगठनको सदस्य नरहेको हुनुपर्नेछ।

दरखास्त दिने म्याद : यही पुस २ गतेदेखि आउँदो माघ २ गतेसम्म इच्छुक उम्मेदवारले साधारण दस्तुर तिरेर दरखास्त दिन सक्नेछन् भने दरखास्त दिने अन्तिम म्यादवाट ७ दिनभित्र अर्थात् माघ ३ गतेवाट ९ गतेसम्म दरखास्त दिनेको हकमा दोब्बर दस्तुर लाग्नेछ। दरखास्त फाराम दरखास्त दिन सो स्थानहरूमै लिनु पर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

उमेरको हद : प्राविधिक सुवेदार सैनिक उपचारिकाको हकमा आउँदो माघ २ गते १८ वर्ष पुरा भइ ३० वर्ष नताघेको हुनुपर्नेछ। अन्य ट्रेडको हकमा माघ २ गते १८ वर्ष पुरा भइ २५ वर्ष नताघेको हुनुपर्नेछ।

दरखास्तका साथ समावेश गर्नुपर्ने कगजातहरू : नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र, सम्पूर्ण शैक्षिक तहहरूका प्रमाण पत्रको लब्धाङ्क चारित्रिक, ओरिजिनल वा प्रामिजनल प्रमाण-पत्र, नेपालको विश्व विद्यालय बाहेक अन्य बोर्ड तथा विश्व विद्यालयवाट उपाधि हासिल गर्नेहरूले विम्बुवन विश्व विद्यालयवाट प्रकाशित समकक्षताको मान्यता प्राप्त पुस्तकवाट आफूले हासिल गरेको उपाधिको समकक्षताको फोटोकपी र माइग्रेसन प्रमाण-पत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि पेश गर्नुपर्नेछ। साथै शैक्षिक योग्यता बाहेक आफूले प्राप्त गरेको अन्य प्रमाण-पत्र र अतिरिक्त क्रियाकलाप एवं विविध विषय सम्बन्धी प्रमाण-पत्रहरू छन् भने सोको प्रमाणित प्रतिलिपि समेत पेश गर्नुपर्नेछ।

नेपाली सेनाका बहालवाला उम्मेदवारहरूको हकमा लागू हुने केही प्रावधानहरू: बहालवाला सैनिकहरूले आवश्यक शैक्षिक योग्यता हासिल गरेको सैन्य आधार तालिम गरी युनिटपति वा सम्बन्धित पतिको अनिवार्य सिफारिश हुनुपर्नेछ। बहालवाला सैनिकलाई उमेरको हद नलागेन भएपनि कतिपया सेवाअर्बाधि १ वर्ष हुनुपर्नेछ।

विस्तृत जानकारीको लागि नेपाली सेनाको अफिसियल वेबसाइटमा हेर्नुहुन अथवा यही पुस २ गतेको गोरखापत्र दैनिक पढ्नु हुन अनुरोध गरिन्छ।

वीरगति प्राप्त सैनिकका छोरोछोरीले छात्रवृत्ति रकम दावी गर्ने सूचना

विगत दशकको समयमा वीरगति प्राप्त गरेका सैनिकका कक्षा १ देखि स्नातकोत्तर तह (मास्टर डिग्री) सम्म अध्ययनरत छोराछोरीलाई प्रदान गरिने शैक्षिक छात्रवृत्ति रकम नेपाल सरकारवाट प्राप्त भएको कार्यरथी विभाग (वे.वृ.) ले जनाएको छ। सो छात्रवृत्ति रकमको लागि आवश्यक कागजातसहित निवेदन पेश गरिसकेका वीरगति प्राप्त सैनिकका छोराछोरीलाई यही पुसको पहिलो सातावाट छात्रवृत्ति रकम वितरण गर्न शुरु गरिएको छ। सो छात्रवृत्ति रकम पाउन सैनिक अभिलेखावलय निवेदन दिनेहले कार्यरथी विभाग (वे.वृ.) जङ्गी अड्डावाट र उपत्यकाबाहिरका युनिटहरूमा निवेदन दिनेहले आफूले निवेदन दिएको युनिटमा सम्पर्कारि छात्रवृत्ति रकम लैजान कार्यरथी विभाग (वे.वृ.) ले अनुरोध गरेको छ।

रथीवृन्दहरूबाट निरीक्षण

निरीक्षण भ्रमण

यही पुस १ गते बलाध्यक्ष रथी श्री नेत्र बहादुर थापाले काठमाण्डौ भण्डारखालस्थित नेपाली सेना स्वास्थ्य विज्ञान संस्थानको निरीक्षण गर्नुभएको छ । यसैगरी बलाध्यक्ष रथी श्री थापाले पर्सा बन्धुजन्तु आरक्ष सुरक्षार्थ तैनाथ श्री गुरुगोरख गुल्मको पनि यही पुस २ गते निरीक्षण भ्रमण गर्नुभएको छ । सो बन्धुजन्तु आरक्षको निरीक्षण भ्रमणको दौरानमा उहाँले उक्त गुल्मको वस्तुस्थितिको बारेमा जानकारी लिनुका

साथै सकलदर्जालाई सम्बोधन समेत गर्नुभएको थियो ।

फिल्ड एम्बुलेन्स गुल्महरू

गत मङ्सिर २७ गतेबाट २९ गतेसम्म सैनिक स्वास्थ्य महानिदेशक प्राविधिक उपरथी डाक्टर श्री गम्भीरनाल राजभण्डारीले विभिन्न फिल्ड एम्बुलेन्स गुल्महरूको निरीक्षण गर्नुभएको छ ।

यसक्रममा महानिदेशक प्राविधिक उपरथी श्री राजभण्डारीले नं. ६ फिए गुल्म, नं. ३ फिए गुल्म, नं. २२ र २३ फिए गुल्मको साथै पश्चिम पतना जी.ओ.पी.डी. र एकीकृत सैनिक

तालिम केन्द्रस्थित मेडिकल केन्द्रको निरीक्षण गर्नुभई उक्त मेडिकल केन्द्रहरूको वस्तुस्थिति तथा समस्याहरूको बारेमा जानकारी लिनुभएको थियो । यसैगरी सो निरीक्षणको क्रममा उहाँले उक्त मेडिकल केन्द्रहरूको विरामी जाँच गर्ने ओ.पी.डी., डेण्टल ओ.पी.डी., प्याथोलोजी ल्याब, डिपेन्डन्सी र एक्सरे कक्षको निरीक्षण गर्नुभई सम्बन्धित युनिटहरूद्वारा प्रस्तुत स्टेचर ड्रिल र मेडिब्याक ड्रिलको अवलोकन गर्नुभएको थियो

पूर्वी पतना हे.क्वा.

नेपाली सेनामा निकट भविष्यमा सञ्चालन हुने सामूहिक तालिमलाई अझ सशक्त, व्यवहारिक

तथा उद्देश्यमूलक बनाउँदै लैजाने उद्देश्यले श्री सैनिक विनय महानिदेशक उपरथी भिक्टर ज.व.राणाले गत मङ्सिर २५ गते पूर्वी पतना हे.क्वा.को निरीक्षण गरी सामूहिक तालिम र सोको अवधारणा सम्बन्धी निर्देशन दिनुभयो । सैनिक विनय महानिदेशकको उक्त निरीक्षण कार्यक्रममा पतना हे.क्वा.का पतनापति उपरथी श्री रामकृष्ण अधिकारी लगायत नं. २, नं. १८ र नं. २१ वाहिनी अड्डाका वाहिनीपतिहरू तथा अन्तर्गत युनिट पतिहरूको समेत उपस्थिति रहेको थियो ।

वज्रदल गण

नवलपरासी जिल्लास्थित श्री वज्रदल गणको गत मङ्सिर ७ गते पश्चिम पतनापति उपरथी श्री यज्ञ विक्रम राणाले निरीक्षण गर्नुभएको छ ।

उक्त अवसरमा पश्चिम पतनापति उपरथी श्री राणाले वज्रदल गण अन्तर्गतको भेडावावी, हात्तिखोर, डण्डा,

भयाल्टुङ्गडाडा र जगाही सुरक्षा वेशको निरीक्षण गर्नुका साथै सकलदर्जालाई सम्बोधन समेत गर्नुभएको थियो ।

श्रीनाथ गण

सुदूर पश्चिम पतनापति उपरथी श्री सुरेन्द्र बहादुर काकौले गत मङ्सिर २६ र २७ गते श्री श्रीनाथ गणअन्तर्गतबाट छुट्टिएर रहेका सुरक्षा गुल्म जोगबुढा, सुरक्षा गुल्म बुडर, सुरक्षा से.सु. अमरगढी पोष्ट तथा गण हे.क्वा.को निरीक्षण गर्नुभई सकलदर्जालाई सम्बोधन गर्नुभयो ।

तालिम

मानव अधिकार तालिम समापन

मानव अधिकार निर्देशनालय र UN Women को संयोजकत्वमा जङ्गी अड्डास्थित त्रिभुवन आर्मी अफिसर्स क्लबमा सञ्चालन भएको Gender Equality and UNSCRs १३२५ र १८२० Training of Trainer (ToT) तालिमको गत मङ्सिर २९ गते कार्यरथी उपरथी श्री महेश विक्रम काकीले एक समारोहका विच समापन गर्नुभई शिक्षार्थीहरूलाई प्रमाण-पत्र समेत वितरण गर्नुभयो । गत मङ्सिर २४ गतेबाट सञ्चालन भएको उक्त तालिममा सि.सं १५ प्राविधिक अधिकृत आधार तालिमका २६ तथा अन्य अधिकृतहरू

४ जना समेत ३० जना शिक्षार्थी अधिकृतहरू सहभागी थिए । उक्त समापन कार्यक्रममा मानव अधिकार निर्देशनालयका सह-निदेशक प्रा.ड. महासेनानी श्री राजेश्वर भट्टराई लगायत Un Women का प्रतिनिधिहरूको पनि उपस्थिति रहेको थियो ।

कन्टिन्जेन्ट कमाण्डर्स तालिम समापन

वीरेन्द्र शान्ति कार्य तालिम केन्द्र पाँचखालमा सञ्चालन भएको यूनाइटेड नेसनल्स पिसकिपिङ्ग अपरेसन कन्टिन्जेन्ट कमाण्डर्स कोर्सको गत मङ्सिर २८ गते सैनिक विनय महानिदेशक उपरथी श्री

भिक्टर ज.व.राणाले अन्तिम प्रवचन गर्नुभयो । सो क्रममा उहाँले शिक्षार्थी अधिकृतहरूलाई सम्बोधन गर्दै वर्तमान मिशनहरूमा विभिन्न क्षेत्र र पक्षहरूसँग सहकार्य गर्दै काम गर्दा निकै चुनौतीपूर्ण हुने भएकोले शिक्षार्थीहरूले अति जिम्मेवारीपूर्वक काम गर्न निर्देशन दिनु भएको थियो ।

गत मङ्सिर १७ गतेसम्म सञ्चालन भएको उक्त तालिममा नेपाली शिक्षार्थी अधिकृत २० जना तथा विदेशी शिक्षार्थी बंगलादेशका २, कम्बोडियाका १, मलेशियाका २, फिलिपिन्सका २, श्रीलंकाका १ र थाइल्याण्डका १ जना गरी जम्मा २९ जना शिक्षार्थी अधिकृत सम्मिलित थिए । सो तालिममा नेदरल्याण्डबाट ५ जना, क्यानडाबाट १ जना, नर्वेबाट १ जना, भारतबाट १ जना र अमेरिकाबाट १ जना शिक्षकहरू खटिनु भएको थियो । सो तालिम नेपाली सेना र युनाइटेड स्टेट्स प्यासिफिक कमाण्डको सह-संयोजकत्वमा दि ग्लोबल पिस अपरेशन्स इनिशियटिभ कार्यक्रमअन्तर्गत सञ्चालन भएको हो ।

'बज्र प्रहार' अभ्यास सम्पन्न

उपत्यका पतनामा यही पुस १ गतेबाट सञ्चालन भएको 'बज्र प्रहार' कमाण्ड पोष्ट अभ्यास पुस ८ गते सम्पन्न भएको छ । ८ दिनसम्म सञ्चालित पहिलो चरणको उक्त कमाण्ड पोष्ट अभ्यासमा उपत्यका पतना हे.क्वा. तथा अन्तर्गतका आर्टिलरी निर्देशनालय, इन्जिनियर निर्देशनालय, सिमल निर्देशनालय, हवाई सुरक्षा निर्देशनालय, नम्बर

१ वाहिनी र नम्बर २६ वाहिनी अड्डाको संलग्नता रहेको थियो । सो पोष्ट अभ्यासको दौरानमा पुस ४ गते उपत्यका पतनापति उपरथी श्री पूर्णचन्द्र थापा तथा चीफ अफ स्टाफ सहायक रथी श्री राजु बस्न्यातबाट पतना अन्तर्गतका निर्देशनालय र वाहिनी अड्डाको निरीक्षण गरी आवश्यक निर्देशन समेत दिइएको थियो ।

प्यारा वीङ्ग प्रदान

महाराजगञ्जस्थित नं १० वाहिनी अड्डाअन्तर्गत प्यारा तालिम शिक्षालयमा सञ्चालन भएका सि.सं १७ जम्माष्टर तालिम, सि.सं १२४ प्यारा वैशिक तालिम र सि.सं १२५ प्यारा वैशिक तालिमका शिक्षार्थीहरूलाई वाहिनीपति सहायक रथी श्री हेमन्त राज कुँवरले गत मङ्सिर २९ गते एक कार्यक्रमकाबीच प्यारा वीङ्ग प्रदान गर्नुभई सयुक्तरूपमा तालिमहरूको समापन गर्नुभयो ।

जम्माष्टर तालिममा अधिकृत २ अन्यदर्जा ९ जना, सि.सं १२४ प्यारा वैशिक तालिममा अधिकृत ४, पदिक १ र अन्यदर्जा ६४ जना र सि.सं १२५ प्यारा वैशिक तालिममा अधिकृत १३, पदिक २, अन्यदर्जा १३६ जना शिक्षार्थीहरूले तालिम पूरा गरेका छन् । यसैगरी वाहिनीपति श्री कुँवरले महावीर गण रेञ्जरमा सञ्चालित सि.सं ११ रेञ्जर आधारभूत तालिम पूरा गरेका ८२ जना शिक्षार्थीलाई गत मङ्सिर २१ गते एकीकृत सैनिक तालिम केन्द्र सालफण्डीमा आयोजित एक कार्यक्रमकाबीच शिक्षार्थीहरूलाई रेञ्जर ट्याग प्रदान गरी तालिम समापन गर्नुभएको छ ।

शान्ति सैनिकको स्वागत

संयुक्त राष्ट्र संघको आहवानमा युनामी मिशन इराकमा कार्यरत युनामी गाई युनिट १ बासाह शा.से. तेस्रो डफ्का आफ्नो कार्यकाल पूरा गरी यही पुस ६ गते स्वदेश फिर्ता भएको छ। उक्त टोलीलाई निरीक्षणार्थकृत उपरथी श्री प्रेम प्रकाश था.म.ले यही पुस ९ गते श्री त्रिभुवन आर्मी अफिससं बलद जङ्गी अड्डामा स्वागत गर्नुभएको थियो। श्री नं १० वाहिनी अड्डा स्पेशल फोर्स अन्तर्गत शान्ति स्थापनार्थ इराकमा खटिएको सो टोली प्रमुख सेनानी श्री सन्तोष राज पाण्डेको नेतृत्वमा स्वदेश फिर्ता भएको हो।

जवान लाईन तथा जिमहल उद्घाटन

यही पुस ९ गते नं. १८ वाहिनीपति सहायक रथी श्री रामकृष्ण अधिकारीले नयाँ श्रीनाथ गणको निरीक्षण गरी गणमा नवनिर्मित ४० बेड क्षमताका जवान लाईन र जिम हलको उद्घाटन गर्नुभयो।

यसक्रममा उहाँले गणको कोत गाई, जवान भान्छा, जवानलाईको निरीक्षण गर्नुभइ गणको जिम्मेवारी क्षेत्रको वस्तुस्थितिबारे जानकारी लिनु भएको थियो। सोही क्रममा उहाँले गणका सकलदर्जालाई सम्बोधन गर्नुभइ विविध पेशागत विषयमा निर्देशन दिनु भएको थियो।

विशेष सुरक्षा बलको वार्षिकोत्सव सम्पन्न

नारायणहिटीस्थित श्री विशेष सुरक्षा बलले यही पुस १ गते आफ्नो स्थापनाको ४३ औं वार्षिकोत्सव मनाउनेक्रममा फुटबल, बलिबल, वीड तथा चार्दमारी फायरिङ्ग प्रतियोगिता सञ्चालन गरेको थियो। उक्त प्रतियोगिताहरूमा विजयी हुनेहरूलाई विशेष सुरक्षा बलको मुख्य सुरक्षा अधिकृत महा सेनानी श्री अनन्त कार्कीले पुरस्कार तथा प्रमाण-पत्र वितरण गर्नु भएको थियो। वार्षिकोत्सवको अवसरमा आयोजित विशेष कार्यक्रममा सि.स.१ तेकवान्दो तालिमका शिक्षार्थीद्वारा तेकवान्दो कला प्रदर्शन गरेका थिए।

श्री सैनिक स्टड फार्म सेन्टर: एक परिचय

नेपाल एक पहाडी, विकासोन्मुख तथा भूपरिवेष्टित राष्ट्र हो। नेपालको प्राचीन इतिहासलाई केलाएर हेर्दा यहाँ कुनै यातायातको साधन थिएनन्, बाटोघाटोको सुविधा थिएन। देशको एक स्थानबाट अर्कोस्थानमा पुग्न महिनाौं पैदल हिंड्नु पर्ने अवस्था थियो। त्यस वखत एक ठाउँबाट अर्को ठाउँसम्म पुग्न वा सरसामानहरू ओसार प्रसार गर्न घोडाखच्चडहरू नै एक मात्र माध्यम थिए। त्यसै अवस्थालाई

सुल्याङ्गन गरेर नै नेपाली सेनाले सामान ओसारप्रसार गर्न तथा घोडचढी लडाइँ लड्न घोडा प्रयोग गर्न थालेको थियो। त्यति मात्र नभएर विभिन्न सभा समारोहहरूमा अश्वकला प्रदर्शन गर्ने जस्ता कार्यहरूमा घोडाहरूको प्रयोग गर्न थालियो। जसको फलस्वरूप नेपाली सेनाको लागि आवश्यक पर्ने घोडाघोडीहरू स्वदेशमा नै उत्पादन गर्ने उद्देश्यले स्व श्री ५ विरेन्द्र वीर विक्रम शाहको आदेश बमोजिम २०४१ साल पोष १४ गते चितवनस्थित भरतपुरमा श्री शाही नेपाली

सैनिक स्टड फार्म सेन्टर (हाल सैनिक स्टड फार्म सेन्टर) स्थापना भयो। उक्त फार्म सेन्टरको २०४८ साल पोष १५ गते तत्कालीन प्रबन्धरथी उपरथी श्री कृष्ण नारायण सिंह थापाले विधिवत् रूपमा समुद्घाटन गर्नुभएको थियो। स्थापनाकालदेखि नै यस सेन्टरले प्रबन्धरथी विभाग अन्तर्गत श्री पशु विकास तथा पशु चिकित्सा निर्देशनालयको मातहतमा रही कार्य गर्दै आइरहेको छ। स्वदेशमा नै विभिन्न जातका घोडाघोडीहरू उत्पादन गर्दा देशको हावापानी अनुसराम्रोसँग काम लिन सकिने, रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता राम्रोभइ स्वस्थ र निरोगी घोडाहरू उत्पादन हुने र आवश्यकतानुसार स्वदेशमा नै आपूर्ति गर्न सकिने हुँदा विदेशबाट मङ्गो खर्च गर्न आयात गरिएको घोडाहरूभन्दा सस्तो र सुलभ रूपमा आपूर्ति गरी देशको आर्थिक भारलाई समेत कम गर्न सकिनुको साथै केही हदसम्म भएपनि नेपाली नागरिकहरूले रोजगारीको अवसर पाउने उद्देश्यले यस सेन्टरको स्थापना भएको हो। **बाँकी पेज ७ मा**

काली प्रसाद गण (इ)द्वारा पशुपति क्षेत्र सरसफाइ

बालाचतुर्दशीको अवसरमा गौचर व्यारेकस्थित श्री काली प्रसाद गण(इ)ले पशुपति विकास कोषको आग्रहमा पशुपतिनाथ मन्दिर परिसरको सरसफाइ गर्नुको साथै श्रद्धालु भक्तजनको सुविधालाई ध्यानमा राखेर मन्दिर परिसरमा व्यारेकटहरू निर्माण तथा वागमती नदी माथि अस्थाई पुल निर्माण गरेको थियो। तिर्यालु भक्तजनहरूको आगमनलाई सहज बनाउनको लागि तीन दिन लगाएर वागमती नदीमाथि पुल निर्माण गरेको थियो भने गत मङ्सिर २६ गतेदेखि २९ गतेसम्म वागमती नदी सरसफाइ गरेको थियो।

इन्द्रध्वज गणको सामाजिक कार्य

एन.आई.सी. बैंक विर्तामोड शाखा र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी भूपाले संयुक्त रूपमा पुस ७ गते आयोजना गरेको रक्तदान कार्यक्रममा इन्द्रध्वज गणका २१ जना सकलदर्जाले रक्तदान गरेका छन्। सो रक्तदान कार्यक्रममा गणका गणपति प्रमुख सेनानी श्री सुशिल कुमार कार्की समेत गरी २१ जना सकलदर्जाले रक्तदान गरेका हुन्। सो रक्तदान कार्यक्रममा २१ वाहिनीअड्डाका सहायक वाहिनीपति महासेनानी श्री राजेन्द्र कार्की लगायत सञ्चारकर्मीहरूको उपस्थिति रहेको थियो। यसअघि सो गणले जिल्लाको ज्यामिरेगाडी गाविसस्थित ॐ करेश्वर मन्दिरमा यही पुस ७ गतेदेखि १३ गतेसम्म सञ्चालन भएको श्रीमद विष्णु पूराण ध्यानञ्चल एवं पूजन महोत्सवको लागि सो मन्दिर परिसरको सरसफाइ गरेको थियो।

रिपुमर्दन गणद्वारा विद्यालय रङ्गरोगन

सर्लाही जिल्लामा तैनाथ श्री रिपुमर्दन गणले सर्लाही जिल्ला घुकोली गाविस वडा नं. ६ स्थित प्राथमिक विद्यालयको २ कोठे भवन, ४ कक्षा जमिनको विद्यालय कम्पाउण्ड पखाल, शौचालय र विद्यालय परिसरमा रहेको चौतारामा समेत करिब रु.१५ हजार बराबरको रङ्ग सामग्री वितरण गर्नुका साथै गत मङ्सिर २४ गतेबाट ३० गतेसम्म गणका सकलदर्जालेबाट रङ्ग

लगाउने कार्यमा श्रमदान गरेका थिए।

शम्शेरदल गणद्वारा

स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन

शम्शेरदल गणले गत मङ्सिर १४ गते चितवन जिल्लाको कविलास गाविस चौकीडाँडा तथा हरवानीमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरी ११९ जना चेपाङ्ग जातिका बासिन्दाको उपचार गरेको छ। नं. ७ फि.ए. गुल्मीका सह-सेनानी डाक्टर श्री समित विडारी, गणको मेडिकल टीम र क्लिनिक नेपालका स्वास्थ्यकर्मीहरूसँगको सहकार्यमा उक्त शिविर सञ्चालन गरी औषधीसमेत वितरण गरिएको थियो।

सामाजिक कार्यमा अर्जुनवाण गण

मोरङ्ग जिल्लामा तैनाथ श्री अर्जुनवाण गणले गत मङ्सिर २१ गते थलाहा गाविसको लोहोन्द्राघाट वजार जाने बाटो निर्माण तथा मर्मत कार्य गरेको छ।

यस्तै उक्त गणअन्तर्गत टाँडी सुरक्षा गुल्मबाट खटिएको एक टोलीले मोरङ्ग जिल्लाको टाँडी गाविस वडा नं. ८ मा रहेको रामेश्वर शिवालय मन्दिर परिसरका साथै बाटो सरसफाइ गरेको छ। यसैगरी गत मङ्सिर १४ गते सुरक्षा गुल्म विराटनगरबाट खटिएको एक टोलीले विराटनगर राप्तीस्थित नारायण वृद्धाश्रम मन्दिरको सरसफाइ कार्य गरेको थियो भने गण हे.ब.बा.बाट गत मङ्सिर १६ गते गएको एक टोलीले भोडाहा गाविस खरबनामा रहेको श्री सरस्वती प्राथमिक विद्यालय र कटहरी चमाराईस्थित एक उद्योगमा विद्युत सडभइ लागेको आगलागी नियन्त्रण गरेको थियो। सो आगलागी नियन्त्रण गर्न गणबाट फायर फाईटिङ टोलीको साथै सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरी, विराटनगर वारुण एन्डका साथै स्थानीय बासिन्दाले सहयोग गरेका थिए।

प्रकृति संरक्षण गतिविधि

शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष सुरक्षार्थ तैनाथ श्री गरुडदल गण तथा अन्तर्गतका पोष्टहरुबाट गत मङ्सिर १७ गतेदेखि २६ गतेसम्म गएको पटोल टोलीले अनधिकृत तरिकाले दाउरा तथा घाँस संकलन गर्दै गरेका १४४ जनालाई नियन्त्रणमा लिएको छ। त्यसैगरी आरक्ष इलाकामा छाडा चरिचरण गरिरहेका २३ वटा चौपायालाई समेत नियन्त्रण गरेको थियो। गत मङ्सिर २० गते सु.से.सु. पिपरिया पोष्टबाट गएको पटोल टोलीले आरक्ष इलाकामा माछा मारिरहेका ९ जनालाई जाल गोटा ३ सहित नियन्त्रणमा लिएको थियो भने अर्जुनी पोष्टबाट पश्चिमतर्फ पर्ने महेन्द्र राजमार्ग नजिक चित्तुवाले मारेर छाडेको १ मृत चित्तुललाई पटोल टोलीले फोला पारेको थियो।

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ श्री नरसिंह दल गण हे.क्वा तथा अन्तर्गतका सुरक्षा पोष्टहरुबाट गत मङ्सिर १८ गतेदेखि २६ गतेसम्म गएको पटोल टोलीले निकुञ्ज इलाकामा घाँस, दाउरा गर्दै गरेका १६ जनालाई हसिया गोटा १३ र नाम्लो ३ गोटा सहित पक्राउ गरेको थियो। साथै प्रतापुर पोष्टबाट गएको पटोल टोली र चोरी शिकार युवा जागरण संयोजक समितिको संयुक्त टोलीले गत मङ्सिर २६ गते गस्ती गर्ने क्रममा पोष्टको दक्षिणी चुरे इलाकामा १ नाल भरुवा बन्दुक, करीब १०० ग्राम गन पाउडर र करीब १ इन्ज फलामको रड फेला पारेको थियो।

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ श्री नन्दाबक्स गण हे.क्वा. तथा अन्तर्गतका पोष्टहरुबाट गत मङ्सिर १७ गतेदेखि २७ गतेसम्म गएको पटोल टोलीले घाँस दाउरा संकलन गर्दै गरेका ५५ जनालाई पक्राउ गरेको थियो। त्यस्तै मङ्सिर १७ गते गणको संयुक्त पटोल टोलीले मकवानपुर जिल्ला मनहरी गाविस सिरानटोलमा लुकाई राखेको ११३ थान गोलिया काठ, मङ्सिर २२ गते भिमपुर पोष्टबाट गएको टोलीले ५ थान गोलिया काठ, मङ्सिर २७ गते सिरमा पोष्टबाट भएको टोलीले ५ थान सहित ७ जना व्यक्तिलाई नियन्त्रणमा लिएको थियो। त्यसैगरी मङ्सिर २३ गते निकुञ्जको लिगलिगे पोष्टबाट हुइङ संकलन गर्दै गरेको अवस्थामा दुई जना व्यक्तिलाई ट्याक्टर सहित पक्राउ गरेको थियो।

बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ गोरखदल गण हे.क्वा तथा अन्तर्गतका सुरक्षा पोष्टहरुबाट गत मङ्सिर १६ गतेदेखि १९ गतेसम्म गएको पटोल टोलीले दाउरा संकलन गर्दै गरेको अवस्थामा १४ जनालाई पक्राउ गरेको थियो भने निकुञ्जको दुदुवा खोला इलाकामा बेवारिसे अवस्थामा रहेको ५० थान बन्दुरो बरामद गरेको थियो।

लाइटटो राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ श्री अह्मदमन गण हे.क्वा. तथा अन्तर्गतका सुरक्षा पोष्टहरुबाट गत मङ्सिर १९ गतेदेखि २५ गतेसम्म गरेको सुरक्षाका कारवाहीमा घाँस दाउरा गर्दै गरेका ३ जनालाई साइकल गोटा ३ र बन्दुरो गोटा तीन सहित पक्राउ गरेको थियो। यस्तै गणबाट गएको संयुक्त टोलीले घट्टेखोला इलाकामा थापेको पासो बरामद गरेको थियो भने मङ्सिर २० गते काठमाण्डौंबाट टिमुतेतर्फ जाँदै गरेका सुमो गाडीलाई चेक जाँच गर्दा हुँडारको छाला जस्तो देखिने शंकास्पद छाला फेला पारी नियन्त्रणमा लिएको थियो।

प्राविधिक उपरथी श्री नरेश बहादुर बस्न्यातको विशेष नियुक्ति

नेपाल सरकार मन्त्र परिषद्को २०६९ पुष १२ गतेको बैठकले नेपाली सेनाका प्राविधिक उपरथी श्री नरेश बहादुर बस्न्यातलाई मिति २०६९/१९/१५ गतेदेखि लागु हुने गरी दुई वर्षको लागि विशेष नियुक्त गरेको छ।

नेपाली सेनाको दक्ष इन्जिनियर जनशक्ति राष्ट्र विकासका विभिन्न आयोजनाहरूमा लामो समयदेखि विशिष्टरूपले सहभागी हुँदै आएको छ। शसस्त्र द्वन्द्वको अन्त्यभई मुलुक शान्ति र विकासको चरणमा प्रवेश गरिरहेको अवस्थामा विकास निर्माणका कार्य द्रुतगतिमा अगाडि बढाउन र नेपाल सरकारको राष्ट्रिय प्राथमिकतामा परेका सडक आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिन नेपाली सेनाको सहभागिता महत्वपूर्ण रहने तथ्य निर्विवाद छ।

यसअघि नेपाली सेनाको वि.नि.म.निर्देशकको हैसियतले प्राविधिक उपरथी श्री नरेश बहादुर बस्न्यातले नेतृत्वदायी भूमिकामा रही राष्ट्रियस्तरका आयोजनाहरू सञ्चालन गरी विशिष्ट अनुभव तथा उच्चतम सफलता दिलाउन सफल हुनु भएको छ।

उहाँले राष्ट्रिय विकास निर्माणमा पुऱ्याउनु भएको योगदानको साथै नेपाली सेनाको बड्कदेखि ब्यारेकका पूर्वाधारहरू निर्माण गर्ने लक्ष्य हासिल गर्न, नेपाली सैनिक स्वास्थ्य विज्ञान संस्थान, एकीकृत सैनिक तालिम केन्द्र, भेट्रोन्स होम आदिको निर्माणमा समेत उहाँले पुऱ्याउनु भएको योगदान सराहनीय रहेको छ।

नेपाली सेनाको वि.नि.म.नि.को नेतृत्वको लागि त्यस्ता उच्चस्तरीय व्यवस्थापनमा प्रभावशाली भूमिका निर्वाह गर्दै आउनु भएका व्यक्तिको अधिकतम उपयोग गर्दा संस्थाका साथै राष्ट्रलाई नै फाइदा हुने देखिन्छ।

बरख गणद्वारा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन

वीरगंजस्थित बरख गणले वीरगंज उपमहानगरपालीकाको नरसिंह उच्च मा.वि., माईस्थान विद्यापिठ मा.वि., श्रीरामचरण साह पन्नालाल मा.वि. र नेपाल राष्ट्रिय विद्यापिठ उच्च मा.वि.मा गत मङ्सिर २४ गतेदेखि २७ गतेसम्म विष्फोटक पदार्थबाट हुने जोखिम सम्बन्धी सचेतना कक्षा सञ्चालन गरेको थियो। करिब १४०० जना शिक्षक तथा छात्र छात्राहरू सम्मिलित उक्त कक्षा सञ्चालनका क्रममा बरख गणका गणपति प्रमुख सेनानी श्री धन बहादुर थापाले विष्फोटक पदार्थको जोखिम न्युनिकरण गर्न यस्ता कार्यक्रमले सहयोग पुऱ्याउने धारणा राख्नु भएको थियो। सह सेनानी श्री मानकाजी श्रेष्ठ र काशिशांति गण (इँनाभिनियर्स) बाट खटि आउनुभएका जम. चन्द्र बहादुर के.सी. सहितको दक्ष प्राविधिक टोलीले विष्फोटक पदार्थको असर र बास्दी सुरुङ्ग सम्बन्धमा विस्तृतमा जानकारी गराउनु भएको थियो। उक्त कार्यक्रमबाट शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूले विभिन्न किसिमका घातक विष्फोटक पदार्थ र त्यसबाट बचाईएका इम्प्रोभाईज्ड बम देखा परेमा के गर्ने, कसरी बच्ने भन्ने बारेमा जानकारी हासिल गरेका थिए।

विविध सामाजिक कार्य

रुकुम जिल्लामा तैनाथ श्री दि.फेमस महिन्द्रदल गणले जिल्लाको डिप्रे शाही कुमारी भगवती मन्दिरमा लागेको मेलालाई दृष्टिगत गरी गत मङ्सिर १२ र १३ गते जिल्ला अस्पताल रुकुमको सहयोगमा प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरेको थियो। गणबाट गएको मेडिकल टोलीले करिब ६०० जना विरामीहरूको साधारण स्वास्थ्य परिक्षण गरेको थियो।

वाजुरा जिल्लामा तैनाथ श्री देवीवक्स गुल्मले यही पुस ३ गते साँफे-मार्तडी सडकखण्डमा पर्ने सेलाघाटमा भएको जिप दुर्घटनामा घाइते भएकाहरूको उद्धार कार्य गरेको छ। जिप चालकसहित १३ जना यात्रु रहेको उक्त दुर्घटनाको उद्धार गर्न उप-सेनानी प्रदिप कुमार दाहालको कमाण्डमा २१ जनाको टोली खटिएको थियो।

रणसिंहदल गणले गत मंसिर ११ गते ललितपुर जिल्लाको गोटेखेल गा.वि.स स्थित महाकाल उच्च माध्यमिक विद्यालयको हाताभित्र स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरी करिब ४१७ जना स्थानीय बासिन्दाको निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण गर्नुका साथै औषधी समेत वितरण गरेको थियोभने सो गणले महाकाल उच्च माध्यमिक विद्यालयलाई सहयोगस्वरूप खेलकूद तथा स्टेजशरी सामाग्री समेत वितरण गरेको थियो।

तालिम शुरु

यही पुस १ गते, सैनिक समाचार शिक्षालयमा सञ्चालन भएको सि.सं. १५ इण्टेलिजेन्स तथा सुरक्षा अधिकृत आधारभूत तालिमको महासेनानी श्री निरञ्जन कुमार श्रेष्ठले प्रथम प्रवचन गर्नुभएको छ। सो तालिममा विभिन्न युनिटका २४ जना अधिकृत शिक्षार्थीहरूको सहभागिता रहेको छ। सिंहदरवारस्थित श्री नेपाल क्याम्पलरीमा सञ्चालन भएको सि.सं. २४ अधिकृत घोडचढी आधार तालिमको यही पुस १ गते कमाण्डो अफिसर प्रमुख सेनानी श्री किरण के.सी.ले एक कार्यक्रमकाबीच प्रथम प्रवचन गर्नुभई शुभारम्भ गर्नुभयो। आगामी चैत ७ गतेसम्म सञ्चालन हुने उक्त तालिममा अधिकृत शिक्षार्थी ८ र अन्यदर्जा ३ गरी जम्मा ११ जना शिक्षार्थी सहभाग छन्।

श्री सैनिक स्टर्ड फार्म.....

यस्ता फार्महरूबाट पशु सम्बन्धी विभिन्न रोगहरू, कार्य क्षमता, आहार र पशुहरूको आदत र बानी व्यवहार सम्बन्धी अनुसन्धाननात्मक प्राविधिक कार्यहरू समेत गर्न सकिन्छ। नेपाली सेनाको लागि आवश्यक पर्नेसमेत अन्य पशुपन्छीहरूको लागि आवश्यक दक्ष प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गरी पशुपालन सम्बन्धी व्यवहारीक ज्ञान दिने उद्देश्यका साथ सेन्टरले सैनिक पेशागत ज्ञानका अतिरिक्त विभिन्न प्राविधिक तालिमहरूसमेत प्रदान गर्दै आएको छ।

सेन्टरको पूर्वाधार निर्माण कार्य पूरा गरी २०४३ सालमा करिब १० वटा पाकिस्तान, भारत, अस्ट्रेलिया र स्पेनबाट टांगन,पोनी, थरोब्रिड, कोचहर्से जातका घोडाघोडीहरू ल्याई प्रजनन (ब्रिडिङ्ग) कार्य सुरु गरेको यस सेन्टरले नयाँ बच्चा घोडाहरू तीन वर्षको उमेरसम्म हुर्काउने र आधारभूत तालिमहरू दिएर नेपाल क्याम्पलीको साथै देशका विभिन्न ऐतिहासिक स्थलहरू जस्तै गोरखा दरवार, हनुमानढोका दरवार आदि ठाउँहरूमा समेत आपूर्ति गर्दै आइरहेको छ। यस सेन्टरमा हाल पोनी, थरोब्रिड र कोचहर्से जातका ५६ वटा घोडाघोडीहरू रहेका छन् र वार्षिक करिब १० देखि १५ वटा बच्चा घोडाहरू उत्पादन हुने गर्दछन्। यस सेन्टरलाई अर्कवटि क्रियाशील बनाई आफूसँग भएको सीमित जनशक्ति, श्रोत र साधनहरूको अधिकतम परिचालनगरी घोडाहरूको राम्रो प्रवृत्त उपचार र उत्पादन क्षमतामा वृद्धि गराई नेपाली सेनाको लागि आवश्यक पर्ने घोडाघोडीहरू उत्पादन गरि आपूर्ति गर्ने यस सेन्टरको मुख्य उद्देश्य रहेको छ। यस सेन्टरमा स्थापनाकालदेखि विभिन्न मितिसम्म ७ जना अधिकृतहरूले प्रबन्धकको जिम्मेवारी निभाउनु भएकोमा हाल प्रा.सेनानी डा.श्री संजीव कुमार सिंह प्रबन्धकको रूपमा कार्यरत हुनुहुन्छ भने पशु विकास तथा पशुचिकित्सा निर्देशनालयका निर्देशक प्रा.म.से. डा. श्री श्याम सुन्दर शर्मा हुनुहुन्छ।

नेपाली सेनाका सवारी चालकहरूलाई आपूर्ति तथा परिवहन गणको अनुरोध

- १. गाडी हाँकदा मेरो ठूलो जिम्मेवारी छ भन्ने बुझ्ने।
- २. गाडीको स्थाहार सम्भार तथा मर्म त गर्ने जिम्मेवारी चालकको हो भन्ने सम्झने।
- ३. सवारी साधन चलाउदा सिट बेल्टको प्रयोग गर्ने।
- ४. अर्थ सैनिक पोशाकमा गाडी नचलाउने तथा साँचो गाडीमा नखण्डने र आफ्नो जिम्मामा भएको गाडी अरुलाई नदिने।
- ५. ओभरलोड, ओभरटेक र ओभरस्पिड नगर्ने।
- ६. गाडी चलाउँदा मादक पदार्थ सेवन नगर्ने तथा मोबाइलमा कुरा नगर्ने।
- ७. ट्राफिक नियम, लेन अनुशासनको सधै पालना गर्ने।
- ८. रोड र लोडको हालत तथा मौसमलाई ध्यानमा राखी सवारी चलाउने।
- ९. अपाङ्ग, बूढ, महिला र बालबालिकाहरूलाई बाटो काट्न प्राथमिकता दिने।
- १०. एम्बुलेन्स, सवारी र विदेशी कूटनीतिक नियोगका गाडीहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिने।
- ११. भनेको बेलामा ब्रेक नलागी घिसने भएको हुँदा ब्रेक डिस्टेन्स गाडीको फालसा राख्ने।
- १२. घुम्ती चौबाटोमा गियर डाउन गरेर विस्तारै चलाउने र मोड्न नहुने ठाउँमा गाडी नमोड्ने।
- १३. कच्ची सडकमा छेउ च्यापेर गाडी नचलाउने तथा हतार र मिचाहा पवृत्ति नगर्ने।
- १४. निर्पोधित सामानहरू नराख्ने जस्तै काठ, जङ्गली जनावरहरू अन्य।
- १५. जुलुस तथा हुलदङ्गा भएको एरिया र विरोध कार्यक्रम भएको बेला क्याम्पसको बाटो प्रयोग नगर्ने, बाईपास गरी जाने र विषम परिस्थितिमा नजिकको सुरक्षा पोष्टमा गाडी लैजाने।
- १६. दुर्घटना भएमा सोही ठाउँको ट्राफिक प्रहरीलाई रिपोर्ट गर्ने साथै गणमा र सैनिक प्रहरी गणमा तुरुन्त खबर गर्ने।
- १७. दुर्घटनामा कोही घाइते भएमा तुरुन्त नजिकको सरकारी अस्पतालमा लैजाने।
- १८. सैनिक प्रहरी गणको टेलिफोन नं.४-२४६९३२२, ४-२४४९४८ र ४-२२६५१३ तथा ट्राफिक प्रहरीको फोन नं.१०३ मा दुर्घटना सम्बन्धी खबर दिने।
- १९. तोकिएको ठाउँमा मात्र गाडी पार्क गर्ने र गाडी छोडेर दायी-बायाँ नजाने।
- २०. एक कुशल सैनिक ड्राईभरमा हुनुपर्ने आचरण व्यवहार देखाउने।
- २१. जनतालाई नेपाली सेना तथा सैनिक ड्राईभरको सकारात्मक छवि देखाई राम्रो छाप पार्ने।
- २२. गाडीमा आवश्यक डकुमेन्ट्स, लाईसेन्स, आई.डी.कार्ड इत्यादी साथमा राख्ने र
- २३. नेपाली सेनाको उच्च छवि देखाई मानव अधिकारको संरक्षण गरी जनताहरूलाई सेवाको भावना देखाउने।

आपूर्ति तथा परिवहन गण
थापथली न्यारेक

शिष्टाचार भेटवार्ता

गत मङ्सिर २८ गते प्रधानसेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.व.रा. संग नेपाल भ्रमणमा

प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.व.रा. संग भेटवार्ताको क्रममा कर्णेल हुर स्यामन ।

रहनु भएका नै पालका लागि दक्षिण कोरियाका गैर आवासीय सैनिक सहचारी कर्णेल हुर स्यामनले जङ्गी अड्डामा शिष्टाचार भेटवार्ता गर्नु भयो ।

सहचारी कर्णेल हुर स्यामनले मङ्सिर २८ गते नै जङ्गी अड्डाका अन्य विभागीय प्रमुखहरूसँग समेत भेट गर्नु भएको थियो ।

स्मरणीय छ, नेपाली सेनामा सञ्चालन हुने कमाण्ड तथा स्टाफ कलेज लगायत माउण्टेन वारफेर तालिमहरूमा दक्षिण कोरियाली सेनाको अधिकृतहरूको संलग्नता रहँदै आएको छ । नेपाल भ्रमणमा पूरा गरी कर्णेल हुर स्यामनले मङ्सिर २९ गते नयाँ दिल्ली फिर्ता हुनु भएको थियो ।

अभ्यास सूर्य किरण चौथो समापन

बारा जिल्लास्थित प्रतिविद्रोह तथा जङ्गल वारफेयर शिक्षालयमा गत मङ्सिर १८ गतेदेखि सञ्चालन भएको अभ्यास सूर्य किरण चौथो, इन्डो नेपाल गुल्मस्तरको तालिमको यही पुस १

गते बलाधिकृत रथी श्री नेपाल भूषण चन्दले एक कार्यक्रमकाबीच समापन गर्नुभयो । तालिम समापन गर्नुहुँदै बलाधिकृत रथी श्री चन्दले सो संयुक्त तालिममा सक्रिय सहभागी भइ सफलताका साथ तालिम सम्पन्न गरेकाे माे शिक्षार्थीहरूलाई वधाई तथा धन्यवाद दिनुभएको थियो । साथै उहाँले उक्त संयुक्त तालिम दुई राष्ट्रबीचको सम्बन्ध

बलाधिकृत रथी श्री नेपाल भूषण चन्द अभ्यास सूर्य किरण चौथो समापनका अवसरमा नेपाल आउनु भएका भारतीय सेनाका मेजर जनरल जे.एस.चिमालाई नेपाली सेनाको तर्फबाट सम्झनाको चिन्हो हस्तान्तरण गर्नुहुँदै ।

विस्तारमा सहयोगी सिद्ध हुने विश्वास राख्नु भयो । रथी श्री चन्दले यस किसिमको संयुक्त तालिमले प्रतिविद्रोह तथा प्रतिआतंकवाद सम्बन्धी ज्ञानलाई एक आपसमा आदान-प्रदान गरी पेशागत क्षमतालाई अभिवृद्धि गर्नुका साथै दुई राष्ट्रबीचको सैनिक सम्बन्धलाई बलियो बनाएको धारणा राख्नु भयो ।

तालिम समापन समारोहमा भारतीय सेनाका मेजर जनरल जे.एस.चिमा, माउन्टेन डिभिजनका विप्रोडियर सन्दिप काला, भारतीय राजदूतावासमा कार्यरत सैनिक सहचारी कर्णेल अजय पासबोला, कुमाउ रेजिमेन्ट १५ औं बटालियनका कमाण्डिङ्ग अफिसर एस.के. यादवको साथै मध्यपूतनापति उपरथी श्री राजेन्द्र क्षेत्री, नं.७ बाहिनीपति सहायक रथी श्री कमलेश बहादुर सिंह, सैनिक विनय महानिर्देशनालयका महासेनानी श्री प्रकाश कुमार के.सी. र चण्डी प्रसाद गणका गणपति प्रमुख सेनानी श्री मोहन क्षेत्री लगायत शिक्षालयका अधिकृत, पढिक तथा अन्य दर्जाको सहभागिता रहेको थियो ।

सो संयुक्त तालिममा नेपाली सेनाको चण्डी प्रसाद गण अन्तर्गत अधिकृत, पढिक र अन्य दर्जा गरी १२७ जना र भारतको कुमाउ रेजिमेन्ट १५ औं बटालियनका अधिकृत, पढिक र अन्य दर्जा समेत १४५ जना गरी जम्मा २७२ जना शिक्षार्थीको सहभागिता रहेको थियो ।

अभ्यास सूर्य किरण चौथो, इन्डो नेपाल गुल्मस्तरको तालिम समापनको अवसरमा अतिथिहरूसँग तालिमका शिक्षक तथा सहभागी शिक्षार्थीहरूसँग

मुद्रण : श्री सैनिक जलसम्पर्क निर्देशनालय श्रव्यदृश्य महाशाखा छापाखाना शाखा कलर सूर्यकिङ्ग डिजिटल प्रल्को सम्पादन सहयोगी : प्रा.सु. विनोद अधिकारी लेआउट : प्रा.जम. कृष्ण सिंह बोहरा/प्रा.अम. बुद्धि प्रसाद पनेर

'वातावरण सफा दिन' घोषणा

प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.व.रा. आफ्नो सरकारी निवास भन्सीखेलबाट यही पुस ६ गते साईकलमा कार्यालय आउनुभइ कार्यालय समयपछि साईकलबाटै भन्सीखेल फर्किनु भयो । सो दिन प्रधान सेनापतिजस्तै गरी जङ्गी अड्डामा कार्यरत रथीवृन्द तथा अधिकृतहरूसमेत कार्यालय आउंदा-जांदा पैदल या साईकलबाट आवतजावत गरेका थिए ।

प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.व.रा.साईकलबाट कार्यालय आउनु हुँदै ।

काठमाण्डौ उपत्यकामा बढ्दो सवारी चापको कारण विपद्को वातावरणलाई दृष्टिगत गरी नेपाली सेनाले हरेक शुक्रवार 'वातावरण सफा दिन' को घोषणा गरेकोले उहाँहरू साईकल या पैदल कार्यालय आउनु भएको हो । नेपाली सेनाले जारी गरेको निर्देशनअनुसार अबदेखि हरेक हप्ताको शुक्रवार रथीवृन्द तथा अधिकृतहरूले सरकारी सहूलियतको गाडी वा निजी गाडी मोटरसाईकलसमेत प्रयोग गर्न निषेध गरिएको छ । यही पुस ६ गतेबाट लागू गरिएको 'वातावरण सफा दिन' घोषणालाई व्यवहारिकरूपमा कार्यान्वयन गर्न हाललाई काठमाण्डौ चक्रपथभित्रका कार्यालयमा कार्यरत रथीवृन्द तथा अधिकृतहरूलाई यो नियम लागू गरिएको कार्यरथी विभाग (वे.व्.) ले जनाएको छ ।

प्रि-डिप्लोएमेन्ट तालिम निरीक्षण

राष्ट्रपति तथा नेपाली सेनाका परमाधिपति डा. श्री रामवरण यादवले कंगोमा तैनाथ हुन जाने श्री भैरवीदल गण (शा.से.) १८ औं डफ्कालाई यही पुस ८ गते शुभकामना सन्देश दिनु भएको छ । राष्ट्रपतिले दिनुभएको उक्त शुभकामना सन्देश पुस ८ गते प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.व.रा.ले पाँचखालस्थित वीरेन्द्र शान्ति कार्य तालिम केन्द्रमा प्रि-डिप्लोएमेन्ट तालिम निरीक्षण

प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.व.रा. शान्ति सैनिकहरूलाई सम्बोधन गर्नुहुँदै ।

गर्ने क्रममा शान्ति सैनिकहरूलाई पढेर सुनाउनु भयो । राष्ट्रपति डा. श्री यादवले दिनु भएको शुभकामना सन्देशमा नेपाली सेनाले विश्वमा शान्ति स्थापना कार्यमा खेलेको महत्वपूर्ण भूमिकाको प्रशंसा गर्दै कंगोमा नेपाली शान्ति सैनिकहरूले उच्चस्तरको पेशागत दक्षता प्रदर्शन गर्ने विश्वास व्यक्त गर्नु भएको छ ।

यसैबीच, पाँचखालमा प्रस्तुत प्रि-डिप्लोएमेन्ट तालिम निरीक्षणकै क्रममा प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.व.रा.ले पनि आफ्नोतर्फबाट शान्ति सैनिकहरूलाई सम्बोधन गर्नु भएको थियो । प्रधान सेनापतिले शान्ति सैनिकहरूलाई सम्बोधन गर्नुहुँदै नेपाली सेनाले इतिहासका विभिन्न आरोह अवरोहबीचमा पनि आफ्नो मूल पेशागत चरित्र जोगाई एकटिक्का भएर नेपाल र नेपालीको भरपर्दो शक्ति बनेको बताउँदै शान्ति सैनिकहरूले आफूलाई प्राप्त जिम्मेवारी प्रशंसनीय ढङ्गले पूरा गर्ने विश्वास लिनुभएको छ ।

पाँचखालमा आयोजित उक्त कार्यक्रममा रक्षा सचिव श्री तिलकराम शर्मा, बलाध्यक्ष रथी श्री नेत्रबहादुर थापालगायत उच्च पदस्थ अधिकृतहरूको उपस्थिति रहेको थियो । प्रमुख सेनानी श्री राजाराम के.सी. को नेतृत्वमा कंगोमा तैनाथ हुन जाने भैरवीदल गण शा.से. १८ औं डफ्का यही पुसको अन्तिम साताबाट मिशनतर्फ प्रस्थान गर्ने कार्यक्रम रहेको छ ।

सिपाही पाक्षिक अतिरिक्ताङ्क

१५ पुस २०६५

पश्चिम पृतनापति

उपरवी श्री यज्ञतिक्रम राणा

नं. २२ वाहिनीपति

सहायक रथी श्री अरुण घले

श्री चन्दननाथ गणको संक्षिप्त इतिहास

“देखाउ वीर भक्ति लिएर शिव शक्ति” भन्ने आदर्श वाक्य रहेको श्री चन्दननाथ गणको इतिहासलाई फर्केर हेर्दा नेपालको एकीकरण अभियानमा श्री ५ रण बहादुर शाहको राज्यकालमा वि.सं. १८५५ पौष २३ गते श्री चन्दननाथ बाबाको नामबाट श्री चन्दननाथ कम्पनीको रूपमा जुम्लामा स्थापना भएको थियो। स्थापना कालपछि यस पल्टनले वि.सं. १८६६ सालमा पन्थजडामा बाह्र ठकुराईसंग भएको युद्धमा बहादुरीकासाथ लडी विजय प्राप्त गरेको थियो भने तत्कालीन यस गुल्मले वि.सं. १९११-१२ सम्मको नेपाल-भोट युद्धमा तिब्बतको ताउलाखार, खोमर, मुगु, लुगु र चुकु खोलामा बहादुरीपूर्वक लडाइँ लडेको पाइन्छ। यसैगरि वि.सं. २०२४ साल पौष २३ गते श्री चन्दननाथ मिलिसिया कम्पनीबाट नेपाली सेनाको अनाश्रित गुल्म (चन्दननाथ गुल्म) मा परिणत भएको थियो। वि.सं. २०६१ सालमा विभिन्न गुल्महरू गणमा परिणत हुने क्रममा श्री चन्दननाथ गुल्म पनि २०६१ साल श्रावण ८ गते डोल्यामा रहेँदा श्री चन्दननाथ गणमा परिणत भएको थियो। यसरी यस गणले स्थापना कालदेखि

गणपति

प्र.से. रामकाजी रानामगर

देश र जनताको सेवा, सुरक्षा र लगायत राष्ट्र निर्माण कार्यमा आफ्नो कर्तव्य निर्वाह गर्दै आएको कुरा इतिहासले प्रष्ट पारेको छ। यसैक्रममा गणको २१२ वर्ष लामो इतिहासमा पहिलो पटक विश्व शान्ति स्थापना र पवित्र कार्यमा यस गणको भण्डा मिसन मिन्स्था हाईटीमा सहभागी हुने मौका पाएको थियो। २०१० जनवरी १२ मा हाईटीमा आएको विनासकारी महाभूकम्पमा प्रशंसनीय उद्धार कार्य गरेकोले संयुक्त राष्ट्रसंघ तथा नेपाल सरकारद्वारा यस गणलाई प्रशंसा-पत्र प्राप्त भएको थियो। गौरवमय इतिहास र परम्परा भएको नेपाली सेनाको छविलाई सदा उच्च राख्नको साथै राष्ट्रिय हितलाई सदैव सर्वांगी राखी वाह्य एवं आन्तरिक चुनौतीहरूप्रति हरहमेसा सजक, सतर्क र सचेत रहँदै देशको विभिन्न ठाउँमा तैनाथभइ वि.सं. २०६६ चैत १ गतेदेखि यस गण अर्घाखाँची जिल्लाको सदरमुकाम सन्धिखर्क ब्यारेकमा तैनाथ छ।

कर्णेल कमाण्डाण्ट

अ.प्रा.उपरवी श्री नर बहादुर कंडेल गुल्मी जिल्ला श्रृङ्गा गाविसमा जन्मनुभइ वि.सं. २०३२ सालमा नेपाली सेनामा सेवा प्रवेश गरी अधिकृत क्याडेट तालिमपछि सहायक सेनानी दर्जामा आयुक्त भइ श्री पशुपति प्रसाद गणमा नियुक्त हुनुभएको थियो। उहाँले श्री चन्दननाथ गण (तत्कालीन गुल्म) को गुल्मपति, श्री पशुपति प्रसाद गणको गणपति, श्री नं. २३ वाहिनी अड्डाको वाहिनीपति, नेपाली सैनिक प्रतिष्ठान खरिपाटीको कमाण्डाण्ट र पश्चिम पृतना हे.क्वा.को पृतनापतिको महत्त्वपूर्ण जिम्मेवारी सम्हाली सक्नु भएको थियो। साथै उहाँले जंगी अड्डा अन्तर्गत कार्यरथीको कार्यभार समेत सम्भाल्नुभएको थियो। त्यसका साथै २०६३ सालबाट हालसम्म उहाँ श्री चन्दननाथ गणको कर्णेल कमाण्डाण्टको रूपमा नियुक्त हुनुभएको छ।

श्री चन्दन नाथ गणको निशान

चन्दननाथ गणको अगाडिको निशान (अ.नि.) र पछाडिको निशान (प.नि.)को बाहिरी घेरा पहेंलो सिल्क र फर्दाको भित्री भाग रातो रङ्गको रहेको छ। निशान फर्दाको बनावट त्रिभूज आकारको रहेको छ। निशान फर्दाको तेस्रो लम्बाई ६ फिट ६ इन्च, लम्बाईको अन्तिम छेउबाट तलतिर छड्के साईजमा नाप ९ फिट १० १/२ (साढे दश) इन्च छ भने निशानको डण्डाको पूरा उचाई ९ फिट १ १/२ (साढे एक) इन्च रहेको छ। निशानको फर्दाको बीच भागमा दाहिनातर्फ “९” ९” (नौ इन्च बाई नौ इन्च) नापको सेतो रङ्गको भगवानको जोर पाउ अङ्कित छ। मूल निशान अ.नि. र प.नि. मा २/२ वटा चाँदीको ढुङ्गी, ६/६ वटा चाँदीको फुली, २/२ वटा चाँदीको अडेसा, २/२ वटा चाँदीका तिलहरी र १/१ वटा चाँदीका चुरा रहेका छन्। मूल निशान अ.नि.को चाँदीको डण्डामा “सम्बत् १८८५ साल वैशाख सुदि १ रोज १ मा श्री चन्दननाथ पल्टनको निशान फर्दा श्री ५ महाराजा राजेन्द्र विक्रम शाहबाट चढाउनु भएको फत् बहादुरी वाण शाह चाँदी तोला जम्मा ३७ शुभम्” लेखिएको छ। यस गणले तत्कालीन कम्पनी रहेँदाको समयमा वि.सं. २०१९/९/२३ गते निशान प्राप्त गरेको थियो।

चन्दन नाथ गणको भण्डा

चन्दननाथ गणको भण्डाको बाहिरी किनारा सेतो र पहेंलो रङ्ग तथा भित्री भण्डाको कपडाको रङ्ग कलेजी रातो रङ्गको रहेको छ। भण्डाको पूरा लम्बाई तेस्रो १३६ से.मी., चौडाई ठाडो ८८ से.मी. रहेको छ। भण्डाकोबीचमा गणको चिन्ह (लोगो) १३ से.मी./१३ से.मी. को दाहिनापट्टि सेतो रङ्गको सूर्य र बायाँपट्टि १३ से.मी./१३ से.मी. को बायाँ ढल्किएको सेतो रङ्गको अर्ध चन्द्रमा चन्द्र सूर्यकोबीच भागमा १८ से.मी.नापको सेतो रङ्गमा खुकुरी क्रस र खुकुरी क्रसमाथि सेतो हिमाल वा भगवतीको शीरमा लगाउने ताजकोबीचमा भगवानको जोर पाउ चिन्ह अङ्कित छ। गण चिन्ह (लोगो) को तलतिर सेतो रङ्गमा गणको आदर्श वाक्य ‘देखाउ वीर भक्ति, लिएर शिव शक्ति’ लेखिएको छ। बायाँपट्टि अन्य युनिटको भण्डासहर नेपालको राष्ट्रिय भण्डा जोडिएको छ। भण्डालाई हरेक दिन विहान फुट लाईटमा चढिसकेपछि ब्राम्हणद्वारा पूजा गरिन्छ र वार्षिकोत्सवको दिन नयाँ भण्डा बदली गरिने प्रचलन रहेको छ।

२१४ औं वार्षिकोत्सव

चन्दननाथ गणको २१४ औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा वि.सं. २०६९ साल साउन ८ गते गणका गणपति प्रमुख सेनानी श्री रामकाजी राना मगरले क्वार्टर गाउँमा विधिवतरूपमा निशान पूजा तथा भण्डोत्तोलन गर्नु भएको थियो। उक्त अवसरमा उहाँले कर्तव्यपालनको सिलसिलामा वीरगति प्राप्त वीर शहीदहरूको सम्मनामा गण हाताभित्र निर्माण गरिएको चन्दन स्मारकमा माल्यार्पण गर्नुभएको थियो भने गणका सकलदर्जांलाई सम्बोधन गर्दै गणको इतिहास पढेर सुनाउनुभएको थियो।

निशानपूजा गर्नुहुँदै गणपति प्र.से. श्री रामकाजी रानामगर

रात्रीभोज तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम

गणको २१४ औं वार्षिकोत्सवको कार्यक्रम सकलदर्जा र परिवारजनहरूलाई २०६९ आश्विन ११ गते र विशेष अतिथिहरूको लागि आश्विन १३ गते विभिन्न कार्यक्रमहरू आयोजना गरी वार्षिकोत्सव मनाइएको थियो। आश्विन ११ गते सकलदर्जा, परिवारजन, शहीद परिवार, भूतपूर्व सैनिक र आमन्त्रित अतिथिहरूलाई रात्रीभोजको व्यवस्था गरी सोही दिन साँझ सांस्कृतिक कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो। यसैगरि आश्विन १३ गते आयोजित कार्यक्रममा नं. २२ वाहिनीपति सहायक रथी श्री अरुण घलेले अन्तरगुल्म खेलकुद प्रतियोगिताका विजयी खेलाडी तथा गुल्मलाई टुफि तथा नगद पुरस्कार प्रदान गर्नुभएको थियो। वार्षिकोत्सवकै क्रममा असोज १३ गते कर्णेल कमाण्डाण्ट अ.प्रा.उ.र.श्री नर बहादुर कंडेलको प्रमुख आतिथ्यमा नं. २२ वाहिनीपति स.र.श्री अरुण घले, वाहिनीअन्तर्गतका गणपतिहरू, जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका प्रमुखहरू, सुरक्षा निकायका प्रमुखहरू, स्थानीय भद्र भलादमीहरू, समाजसेवीहरू, पत्रकारहरू सम्मिलित रात्रीभोज तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम ‘चन्दन साँझ’ को आयोजना गरिएको थियो। उक्त अवसरमा गणपति प्र.से. श्री रामकाजी रानामगरले स्वागत मन्तव्य व्यक्त गर्नुकासाथै गणको संक्षिप्त इतिहास पढेर सुनाउनु भएको थियो। सोही कार्यक्रममा कर्णेल कमाण्डाण्ट अ.प्रा.उपरवी श्री नर बहादुर कंडेलले अन्तरगुल्म प्रतियोगिताको उत्कृष्ट गुल्म ‘घ’ गुल्मलाई टुफि तथा च्याम्पियन भण्डा प्रदान गर्नुभएको थियो।

वार्षिकोत्सवको अवसरमा राष्ट्रिय गान गाउँदै गणका अधिकृत तथा पत्रिकार

गणका वीरगति प्राप्त सैनिकहरूको सम्मनामा निर्माण गरिएको चन्दन स्मारक

गणगान

देखाउ वीर भक्ति, लिएर शिव शक्ति
यही हाम्रो मूल मन्त्र, यही हाम्रो प्रण
देश सेवा सधैं गर्छ, चन्दननाथ गण
देखाउ वीर भक्ति लिएर शिव शक्ति
जन्म्यो जुम्ला खलङ्गामा, पुग्यो कुती कांगडा
लड्यो भोट अंग्रेजसँग, कोच्यो देशको सिमाना
भुक्नेन यो बैरी सामु, राख्यो वीरताको शान
देश सेवा सधैं गर्छ, चन्दननाथ गण
देखाउ वीर भक्ति लिएर शिव शक्ति
वाढी पहिरो विपत्ति र देशको विकास निर्माणमा
काँधमा काँध मिलाई जुट्छ सुन्दर शान्त बनाउन
नेपालको ईज्जत बढाउन, भाक्छ सारा जीउ ज्यान
देश सेवा सधैं गर्छ, चन्दननाथ गण
देखाउ वीर भक्ति लिएर शिव शक्ति
लेखक/रचनाकार: प्र.सो.श्री गंगाराज गुकारुङ्ग राई

चन्दन नाथ गणका

क्र.सं.	क.सं.	दर्जा	नाम थर	देखि	सम्म
१	१३३८	प्र.से.	श्री रामनाथ तुझना	२०६२/०५/११	२०६३/०२/१२
२	११६४	प्र.से.	श्री प्रमोद कार्की	२०६३/०२/१३	२०६४/०४/२०
३	११३३	प्र.से.	श्री मोहन प्रताप सिंह कार्की	२०६४/०४/२१	२०६६/०१/२४
४	१५२७	प्र.से.	श्री गंगाराज मुकारुङ्ग	२०६६/०१/२५	२०६७/११/२४
५	२१७१	प्र.से.	श्री विक्रान्त विक्रम शाह	२०६७/११/२६	२०६८/०८/१९
६	१८११	प्र.से.	श्री अभिराज आचार्य	२०६८/०८/१९	२०६८/०९/०४
७	२२४५	प्र.सो.	श्री रामकाजी रामागर	२०६८/०९/०४	हालसम्म

देश र जनताप्रतिको माया

सिपाही बाबुराम खड्का
चन्दन नाथ गण
चन्दननाथको सिपाही हुँ म भुट्टो कहिल्यै बोल्छा छैन
परे गोली थाप्छु छातीमाथि पछि हट्ने बानी छैन
मेरो प्रत्येक अङ्गमा छ पल्टनप्रतिको माया
नाम निशान रहन दिन नभैको छुआँ
जान्दिन म पछि हट्नु बहादुर नेपाली सैनिक हुँ म
देश र जनताको लागि ज्यान दिने वीर योद्धा सिपाही हुँ म
लडिरहन्छु मैदानमा राइफल ताकी ताकी
छाड्ने छैन बैरीलाई माछु निशान भाकी
जहाँ जहाँ पटौल घुम्छ त्यहाँ सधैं रमाउनेछु
नेपाल आर्मीको साहसदेखि दुश्मन सारा डराउनेछु
स्वर्गस्तो हाम्रो देश सधैं हसाउने छौं
नेपाल आर्मीको मुहार फेरी दुश्मन सारा भगाउनेछौं
दुश्मन सारा हराएर शान्तिको मुहार फल्काउनेछौं
आमजनताको खुसी ल्याइ विश्वमा नाम चम्काउनेछौं
विदेशसम्म नाम चलेको छु, भविष्यमा फर्ने चम्काउनेछौं
देश र जनताको सुखलाई अन्तरआत्मामा सजाउनेछौं
सिपाही हुँ म

सिपाही रेशमराज धिमिरे,

सिपाही हुँ म देशको
रणभूमिमा नै जीवन बिताउन सक्छु
नेपाल आर्मीको सपुत हुँ म
देशको निमित्त बलिदान दिन सक्छु
शान्त छहारी हुँ म
पसिनालाई रोक्न सक्छु
कहाँ छौं हे शान्ति नेपाल
तित्रै निमित्त लडिरहेछु ॥

वीरगति प्राप्त अमर सैनिकहरू

दर्जा	नाम थर
जम.	कालि बहादुर भण्डारी
ह.	पदम बहादुर शाही
ह.	केशवराज देवकोटा
अम.	उदय बहादुर थापा
अम.	हरिलाल जसै
प्युठ	रविन्द्र खड्का
प्युठ	लिला बहादुर कार्की
प्युठ	सुरेन्द्र वी.सी.
प्युठ	हरि बहादुर खत्री
सि.	केशव बहादुर थापा
सि.	डुक प्रसाद धिमिरे
सि.	शंकर प्रसाद अर्याल
सि.	प्रेम प्रकाश जैसी
सि.	यम बहादुर प्रसाई
सि.	लक्ष्मण राना
सि.	केशव थापा
सि.	रमेश महराई
सि.	सुनिल खड्का
सि.	यवराज कार्की
सि.	भीम बहादुर सुनुवार
सि.	कमल बहादुर के.सी.

क्र.सं.	क.सं.	दर्जा	नाम थर	देखि	सम्म
१	१३३८	प्र.से.	श्री रामनाथ तुझना	२०६२/०५/११	२०६३/०२/१२
२	११६४	प्र.से.	श्री प्रमोद कार्की	२०६३/०२/१३	२०६४/०४/२०
३	११३३	प्र.से.	श्री मोहन प्रताप सिंह कार्की	२०६४/०४/२१	२०६६/०१/२४
४	१५२७	प्र.से.	श्री गंगाराज मुकारुङ्ग	२०६६/०१/२५	२०६७/११/२४
५	२१७१	प्र.से.	श्री विक्रान्त विक्रम शाह	२०६७/११/२६	२०६८/०८/१९
६	१८११	प्र.से.	श्री अभिराज आचार्य	२०६८/०८/१९	२०६८/०९/०४
७	२२४५	प्र.सो.	श्री रामकाजी रामागर	२०६८/०९/०४	हालसम्म

अन्तरगुल्म खेलकुद प्रतियोगिताको नतिजा

- बास्केटबल "घ" गुल्म प्रथम
- फुटबल "ग" गुल्म प्रथम
- बलिबल "ख" गुल्म प्रथम
- तानडोरी "महुती" गुल्म प्रथम
- ड्रिल "घ" गुल्म प्रथम
- २ माईल दौड "३" गुल्म प्रथम
- क्रस कन्ट्री "३" गुल्म प्रथम
- हाजिरीजवाफ "बन्दोवस्ती" गुल्म प्रथम
- पी.पी.टी. "ख" गुल्म प्रथम

पेशागत प्रतियोगिता २०६८ मा चन्दननाथ गणले नं. १२ वाहिनी अड्डा अन्तर्गत प्रथम स्थान हासिल गरेको थियो भने पश्चिम पूतना हे.क्वा. अन्तर्गतका युनिटहरूमध्ये द्वितीय स्थान हासिल गरेको थियो ।

विपद् व्यवस्थापनको लागि UNDP सँग समन्वय गरी ल्याएको सामग्रीहरू

सेफ्टी हेलमेट १५ थान, लाईफ ज्याकेट १७ थान, स्टेचर ५ थान, हेडलाईट १७ थान, फुट एड किट ५ सेट, फलामे वास्टिन १० थान, रबर स्याट्स ५० गोटा, ब्लाडकेट १० गोटा, ग्लोभ ७ जोर, वेष्ट व्याग ७ गोटा, नाईलन डोरी १० रोल, रबर वुट ७ जोर, बेल्टा र पिक १०/१० थान, ईमरजेन्सी लाईट ५ थान, श्री व्याग, मेक्युरीटी भेष्ट १२ थान

गणले विभिन्न युद्धमा पुऱ्याएको योगदान

- १) नेपालको राष्ट्रिय एकीकरण अभियानमा सक्रियरूपमा भाग लिएको थियो ।
- २) वि.सं. १८६७/६८ सालमा पूर्वी नेपाल एकीकरणमा सहभागी भइ पन्थजडामा बाह्रठकुराईसँग भएको युद्धमा बहादुरीकासाथ लड्ने विजय प्राप्त गरेको थियो ।
- ३) वि.सं.१९११-१२ मा भएको नेपाल-तिब्बत युद्धमा जुम्ला क्षेत्रमा तैनाथ भइ तिब्बतको ताउलाखर, खोमरे, मुमु, लुगुर चुक्खोला समेतको क्षेत्रमा मुठभेड गरी सिमा क्षेत्रलाई जोगाई बहादुरीका साथ जिउज्यानको प्रवाह नगरी लडेको थियो ।
- ४) वि.सं.१९११-१२ सालमा नेपाल-तिब्बत युद्धमा जुम्ला क्षेत्रमा तैनाथ भएको थियो ।
- ५) वि.सं.२००७ सालमा कर्णाली क्षेत्र लुटन आएका लुटेराहरु करीब १०० जनालाई तितरबितर बनाइ विद्रोही कमाण्डर शेरसिंहलाई पक्रन सफल भएको थियो ।
- ६) वि.सं.२०२० सालमा श्री ५ महेश्वर वीर विक्रम शाहको जुम्ला भ्रमणहुँदा यस गुल्मले उच्चस्तरको शान्ति सुरक्षा कायम गरेको थियो । त्यस बखत मिलिसियाको पूनर्गठन हुँदा २०३१ सालको सुरुमा नै नं. ७ हिंरा कम्पनीको चेक पोष्ट थापी यारीमा दलाई लामाको फौजले गोली हानी हिंरा कम्पनी नं.७ को दुई जना मारेको खबर प्राप्त हुनासाथ यस गुल्मबाट १ से.मु.त्यस स्थानमा गई करीब डेढ वर्ष जति बसी शान्ति सु-व्यवस्था कायम गरेको थियो ।
- ७) वि.सं.२०२६ सालमा दलाई लामाको केही फौजले तिब्बत नेपालको सीमानामा छाका भोटमा पसी लुटपाट गरी आतङ्क मच्चाई प्रहरीको कारवाहीबाट रोकथाम गर्न नसकी यस गुल्मबाट जम. गिरीराज उपाध्यायको कमाण्डमा १ से.मु. गइ उक्त समस्या समाधान गरेको थियो ।
- ८) वि.सं. २०३१ सालमा खम्पा निशस्त्रीकरण गर्ने कार्यमा भाग लिएको थियो ।
- ९) वि.सं. २०३५ सालमा म.से.श्री राजेन्द्र थापाको कमाण्डमा नेपाल चीन सिमा सुरक्षा दलमा यस गुल्मबाट १ पति गइ आफूलाई सुम्पेको कार्यभार बफादारीका साथ पूरा गरेको थियो ।
- १०) वि.सं. २०४२-२०४७ सालसम्म बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, २०५०-५४ सालसम्म रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा तैनाथ रही निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण कार्यमा उत्कृष्ट कार्य गरेको थियो ।
- ११) वि.सं. २०५८-२०६३ सालसम्मको जनयुद्धमा देशको विभिन्न ठाउँमा तैनाथ रही प्रतिविद्रोह कार्यमा उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गरेको थियो । आफ्नो कर्तव्य निर्वाह गर्न क्रममा २३ जना जवानहरूले वीरगति प्राप्त गरेका थिए ।

गणमा कार्यरत अधिकृतहरू

दर्जा	नाम थर	नियुक्ति
प्र.से.	श्री रामकाजी रामा मगर	गणपति
सेनानी	श्री भुवनेश्वर आचार्य	अप्रेसन अधिकृत गण हे.क्वा
सेनानी	श्री उज्वल राणा	गुल्मपति, मद्रति गुल्म
सेनानी	श्री दिलिप थापा	गुल्मपति, बन्दोवस्ति गुल्म
सेनानी	श्री राम बहादुर के.सी.	गुल्मपति, क गुल्म
आ सेनानी	श्री लेनीन रोका मगर	गुल्मपति ख गुल्म
सह.से.	श्री उत्सव कुमार के.सी.	सहायक गुल्मपति ग गुल्म
सह.से.	श्री अर्धजंग बहादुर सिंह	सहायक गुल्मपति ३ गुल्म
सह.से.	श्री देव गुरुङ्ग	मैनपावर गण हे.क्वा
सह.से.	श्री ईश्वरी प्रसाद पाण्डे	गण हे.क्वा
सह.से.	श्री किशोर बहादुर अधिकारी	सहायक गुल्मपति, क गुल्म (कार्याधिकृत)
सह.से.	श्री टोप बहादुर रोकाहा	सिन्धु सं.मु.पति,मद्रति गुल्म
सह.से.	श्री तिलक श्रेष्ठ	सहायक गुल्मपति ख गुल्म
सह.से.	श्री राजकुमार बस्नेत	सहायक गुल्मपति मद्रति गुल्म
राह.रो.	श्री जगन्नाथ राना	नं.१ गी.गी.रो.मु.पति गढति गुल्म
सह.से.	श्री अम्बर रायमाझी	सहायक गुल्मपति बन्दोवस्ति गुल्म
उ.से.	श्री नोम बहादुर घर्ती	नं. १ से.मु.पति ख गुल्म
उ.से.	श्री सञ्जिव खड्का	ईन्ट तथा सुरक्षा अधिकृत
उ.से.	श्री मिनेश कुमार विक.	नं. २ से.मु.पति ख गुल्म
उ.से.	श्री महेन्द्र बहादुर मल्ल	नं. १ से.मु.पति ३ गुल्म
उ.से.	श्री नारायण बहादुर अर्याल	नं.३ से.मु.पति ३ गुल्म (प्रबन्ध अधिकृत)

गण तैनाथ रहेको स्थानहरू

स्थान	देखि	सम्म	कै.
जुम्ला	स्यापगा काल	२०३९/८/०५	गुल्म छाँडा
दाङ्ग	२०३९/८/०५	२०४३/०९/०५	"
बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, बर्दिया	२०४३/०९/०५	२०४७/०७/०७	"
सुर्खेत	२०४७/०७/०७	२०५०/१२/०५	"
रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज, मगु	२०५०/१२/०५	२०५४/०२/०५	"
गोरूसिंगे, कपिलवस्तु	२०५४/०२/०५	२०६०/०१/२५	"
से.फो.राष्ट्रिय निकुञ्ज, डोल्पा	२०६०/०१/२५	२०६१/०८/०५	"
जुम्ला	२०६१/०८/०६	२०६६/१२/०१	गण
सन्धिखर्क, अर्घाखाँची	२०६६/१२/०१	हालसम्म	"

पूतना कमाण्ड फिलोसोफीको आधारभूत स्तरमा 'जवानको हेरविचार'मा पूतना अन्तर्गतको युनिटहरूमध्ये सर्वोत्कृष्ट भइ श्री चन्दन नाथ गणले प्राप्त गरेको प्रमाण-पत्र

श्री चन्दननाथ गुल्म रहँदाका गुल्मपतिहरु

Table with 4 columns: दर्जा, नाम थर, देखि, सम्म. Lists names and dates of retired soldiers from the Chandannath Gulm.

गण प्यारेन्ट युनिट कायम भएका अधिकृतहरु

Table with 4 columns: सि.नं, क.नं, दर्जा, नाम थर. Lists parent unit officers who are kept in service.

उत्कृष्ट जवान

गण प्यारेन्ट युनिट कायम गरिएको तथ्यांक... उत्कृष्ट जवानको रूपमा चिनिनु भएका जवानहरूको नाम र तथ्यांकको विवरण.

हालसम्मका

प्रमुख सुवेदारहरु

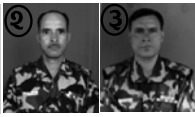

Table with 4 columns: सि.नं, दर्जा, नाम थर, कार्यकाल. Lists current majors and their service periods.

गणमा कार्यरत पदिकहरु

Table with 4 columns: सि.नं, क.नं, दर्जा, नाम थर. Lists soldiers currently serving in the unit with their ranks and names.

गणले गरेको विविध सामाजिक कार्यहरु

गणको जिम्मेवारी इलाका अन्तर्गत पर्ने अर्घाखाँची जिल्लाको खन गाविस वडा नं. ५ र ६ को सिमानास्थित अमिले इलाकामा सञ्चालन गरेको सामूहिक तालिम... विभिन्न सामाजिक कार्यहरूको विवरण.

गणले गरेको जनहित तथा उद्धार कार्यहरू

सरसफाई गर्दै गणका सकलदर्जा

सडक निर्माण गर्दै

आगलागी नियन्त्रण गर्दै गणका सकलदर्जा

बाटो निर्माण कार्यमा गणका सकलदर्जा

जिल्लाको नगरपानी गाविसमा भएको सडक दुधटनामा उद्धार गर्दै गणका सकलदर्जा

वृक्षारोपण

विद्यालय भवन निर्माण गर्दै गणका सकलदर्जा

अन्तरगुल्म खेलकुद प्रतियोगिता

ट्रिल

अधिकृत पदिक भलिबल प्रतियोगिता

भलिबल प्रतियोगिता

तेक्वान्दो

गणको आन्तरिक स्रोतबाट खरीद सामानहरू

प्रोजेक्टर

भी.सी.डी.प्लेयर

ल्यापटप

म्यूजिक प्लेयर

क्यामेरा

क्यामेरा

बक्सिंग ग्लोव

ट्रयाक सूट

दराज

खेल ड्रेस

विन म्यारी

विविध

जवान मनोरञ्जन हलको उद्घाटन गर्नुहुँदै बाहिनीपति

सकलदर्जालाई सम्बोधन गर्नुहुँदै गणपति

उद्धारका सामानहरू

बाहिनी अन्तर्गत कमाण्डर्स कन्फरेन्स सु.से.मू.ठाडा पोस्टको एक भलक

११४ औं वार्षिकोत्सवको भलक

वार्षिकोत्सवको अवसरमा केक काट्नुहुँदै कर्णेल कमाण्डाण्ट अवकाश प्राप्त उपरथी श्री नर बहादुर कडेल

भण्डारोपण गर्नुहुँदै गणपति

नृत्य प्रदर्शन गर्दै गणका सकलदर्जा

सांस्कृतिक कार्यक्रम अवलोकन गर्दै पाहुनाहरू

पाहुनाहरूको लागि निर्माण गरिएको सन्दन कटेज

च्याम्पियन गुल्मलाई भण्डा प्रदान गर्नुहुँदै कमाण्डाण्ट अ.प्रा.उ.र.श्री नर बहादुर कडेल

गणको आन्तरिक स्रोतबाट निर्माण गरिएको संरचना

पानी ट्याङ्की

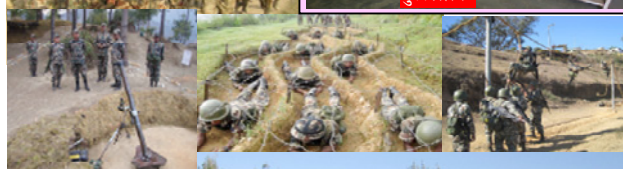

मनोरञ्जन हल

तालिमका केही भलकहरू

पुस्तकालय

SHREE CHANDAN NATH BATTALION